

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thronus Dei Maria Deipara

Spinelli, Pietro Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1696

Ex sanctissimæ Virginis Deiparæ vita, verbisque similiter ex ejus
sacratissimo utero unde Christus Dominus prodiit, fulgura micare,
vocesque ac tonitrua personare, capite 21

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46853)

Anatolium impium Deipara auersatur.
 Italia à Gothis per Deiparam liberata anno 553.
 Constantinopolis per Deiparam ab obsessibus Barbaris seruata.
 Victoria de Barbaris Deiparæ præsidio à Theodoro Heraclij fratre, & ab ipso Heraclio parata.
 Constantinopolis à Saracenis obseffa sæpe Deiparæ præsidio seruata.
 Insignis victoria de Mauris in Hispania Deiparæ præsidio reportata Anno 718.
 Saraceni Tarfi commorantes Deiparæ intercessionem ingenti clade profligantur.
 Deipara ad recuperandum ab infidelibus Ierosolymam inuocata fert opem.
 Ingens Maurorum exercitus in Hispania Anno 1212. ope Deiparæ ad interuentionem deletur.
 Deipara à Barbaris magna eorundem clade Carnutes tutatur.
 Ioannes Zemisces Deiparæ ope Barbaros profligat.
 Ioannes Comnenus Deiparæ auxilio scytharum exercitum delet.
 Constantini Copronymi, & Leonis Isaurici hæreticorum mors execranda.
 Albigenes hæretici in Galliam per Deiparam extincti.
 Infideles Diensem arcem oppugnantes

Deiparæ patrocinio profligantur.
 Ingens Angolæ de Barbaris Deiparæ auxilio parata victoria.
 Victoria Naualis de Turcis Anno 1575. Deiparæ precibus parata.
 Conflagratio hospiti Montis Virginis, & quàm plurimorum miserandus interitus.
 Quorundam item admirabilis ab incendio per Deiparam salus Anno 1621.
 Hæc sunt exempla, quæ plenius in Tractatu de exemplis Deiparæ memorantur.
 Ex quibus omnibus illud perspicue apparet; ex hoc throno, nimirum Virgine beatissima, non tantum fulgura miraculorum, sed etiam voces procedere, atque tonitrua, quibus ad conuersionem homines salubriter excitantur, corda etiam obdurata ad respicientiam utiliter concutiuntur; hostes denique ecclesie ab eiusdem infestatione potenter arcentur. Nobis uero illud sedulo curandum est, ne nostra culpa, & desidia tot, tantisque Virginis uocibus, atque clamoribus, quibus nos à uitiorum ueterno excitare studet, obfurdescamus; quin potius cordis autem illius monitis inclinantes, tandem euigilemus, ad eamque sedulo accurramus; ut per ipsam misericordiam à Deo consequamur, ab eaque in publicis Ecclesie calamitatibus potentissimum eius præsidium contra nostros persecutores suppliciter imploremus.

EX SANCTISSIMÆ VIRGINIS DEIPARÆ VITÄ,
 uerbisque similiter ex eius sacratissimo uero, unde Christus
 Dominus prodijt fulgura micare, uocesque
 ac tonitrua personare.

C A P I T U L U M XXI.

S Y M M A R I U M.

Deipara suo exemplo omnes illustrat num. 1.
 Deiparæ uirtutes præclarissimæ num. 2.
 Uirtutes Deiparæ heroicæ fuisse num. 6.
 Uirtutes Theologicæ, quæ in Deipara resurgunt num. 7.
 Uirtus Religionis in Deipara num. 11.
 Uirtutes Cardinales, quæ in Deipara elucunt numer. 12.
 Mortificationis uirtus in Deipara num. 18.
 Clementia Deiparæ, eiusque mansuetudo numer. 19.

Virginitas Deiparae num. 20.
 Humilitas Deiparæ num. 21.
 Orationis uirtus in Deipara: Actus item uitaæ actiuae, & contemplatiuae, quæ ne à somno quædam interceptebatur sacrarumq; litterarum cognitio, ac meditatio, num. 22.
 Deipara propter bonum exemplum Balsamum aromaticum uocatur num. 32.
 Christus Dominus ex Virgine Deipara tanquam ex suo Throno procedens; fulguris, uocis, & tonitruis appellatione apud posse intelligi num. 38.

L. 3

Ostea.

testimonio diximus, per candelabrum templi aureum eam figuratam, lucerna enim, seu candelabrum accensum, non tantum ardore ignis, qui est symbolum charitatis, flagrat: verum etiam lucis fulgore, qua symbolum est tum doctrine, tum exemplorum, aliis preluet. Quare Methodius in hypapantem eam vocat *fideliū faciem*. Et S. Bonaventura in speculo B. Vug. cap. 3. *Maria inquit, est illuminatrix plurimorum per exempla lucidissima vita sua: ipsa est, cuius vita gloriosa lucem dedit seculo, ipsa est, cuius vita in gloria cunctas illustrat Ecclesias: ipsa enim est lucerna Ecclesia ad hoc illuminata à Deo, ut per ipsam contra tenebras mundi illuminaretur Ecclesia. Oret ergo Ecclesia, oret fidelis anima, & dicat, Quoniam tu illuminas tenebras meas. Hanc verè lucernam Dominus illuminavit plenissimè, & per hanc illuminationem tenebras animarum nostrarum fugat, & fugavit hoc bene sentiens Bernardus ait, O Maria tu virtutum tibi inditarum magnificè exemplum ad imitationem tuam nos provocas sicq; nostram illustras, qui enim vias tuas conlectatus fuerit, non ambulat in tenebris sed habet lucem. vitz. hæc Bonaventura Quocirca rectè dicere possumus Mariam iuxta cœnita etymologiam, sonare stellam, seu illuminatricem maris, non tantum quòd navigantes in hoc mari magno procellis exposito dirigat, sed etiam quia illustrium exemplorum fulgore coruscet, omnes que illuminat, & ad sui imitationem inuitat, ideoque Ecclesia de ea canit in quadam Antiphona. *Cuius vita in gloria, ne dum priuatas personas, sed cunctas illustrat Ecclesias: & in quodam Responsorio, Cuius vita gloriosa lucem dedit seculo.**

Verum, ut hac in re ordine procedamus, primum de virtutibus Deiparæ generatim quid Patres protulerint referamus, deinde ad aliquot ex præcipuis singillatim descendamus.

DEIPARÆ VIRTUTES præclarissimæ,

Quod autem spectat ad primum, Virgine[m] Deiparæ in omni virtutum genere claruisse cuncti Patres pleno ore testantur. Et quidem sanctus Ignatius in Epistola ad sanctum Iohannem Apostolum, rationem reddens cur vehementer expeteret videre, &

coram affari sanctissimam Virginem adhuc in terris degentem quam *Cælesti prodigium, & sacratissimum vocat spectaculum* eius mores, animique virtutes, quas fama acceperat, sic graphicè describit. *Et quidem, inquit, notificandè eandem Matrem Dei, omnium gratiarum esse abundantem, & omnium virtutum mors Virginis, virtutis, & gratiæ fecundam, qua, ut dicunt, in persecutionibus, & afflictionibus est hilaris, in penurij, & indigentij non querula in iuriantibus grata, & modesta in re laia; misericors, & afflicto condolei coafflicta, & subuenire non pigrescit: contra visitorum autem pestiferos constrictus in pugna fides disciprans emicet, non solum nouæ religionis, & penitentiæ est magistra, & apud fideles omnium operum pietatis ministra humilibus quidem est acuta, & aegrotis acutius humilatur, & mirum ab omnibus magnificatur. & infra, Sicut nobis à fide digno narratur, in Maria matre Iesu humana natura natura, sanctitatis Angelica sociatur. hæc S. Ignatius.*

Sanctus Athanasius hom. de Deipara de eadem sic scribit. *Ita quoque Spiritus sanctus descendit in Virgine[m] cum omnibus suis essentialibus virtutibus, quæ illi per rationem, principatus diuini adsunt, imbuens eam in gratia, ut in omnibus gratiosa esset, atque idcirco gratia plena cognominata est, eo quod adimpletione Spiritus sancti omnis in gratijs abundaret. sic Athanasius. Eusebius Emilianus in Euangel. de Annunciatione, In auentu, inquit, Angeli sola seiebat, nec tamen sola tanto virtutum exercituum circumscripta. Chrysothomus homilia quarta in Mat. Erat, inquit, Virgo per cuncta mirabilis, cuius animam decebat ab omni esse tumultu cogitatum immanem, quæ tantu electa est ministra mysterij Hieronymus Epistola 2a. ad Eusto. Propono tibi beatam Mariam quæ tanta exiit puritatis, ut Mater Domini esse mereretur. Sophronius sermone de Assumptione, Beatam, inquit, Dei genitricem si diligentius inspicimus, nihil virtutis est, nihil speciositatis, nihil candoris gloriæ, quod ex ea non resplendeat, & idcirco bene circumdant eam flores rosarum, & lilia conallium, ut virtutibus fulorantur, & formositas decore castitatis augeatur.*

S. Ambrosius libro 2. de Virginitate, virtutes Deiparæ ex professo luculentè describit, verum, ne nimis longum faciam, aliqua tantum ex eo excerpetur. *Sic vobis, inquit, tanquam in imagine descripta virginias, vitzq; beata Maria, de qua velut in speculo refusa*

Method. S. Bonav.

Psalm. 17.

Bernard.

Offic. Ecc.

Qua agē.

Athanas.

Eusebius Emilianus Chrysoth.

Hieronymus

Sophron.

Ambros.

302

virtutes
B. Virginis
ex Amb.

get species castitatis, & forma virtutis. Hinc sum-
matu licet exempla viuendi, ubi tanquam in ex-
emplari magisteris expressa probitatis quid corri-
gere quid effugere, quid tenere debeatis, ostendunt.
& infra: Virgo erat non solum corpore, sed etiam
mente: quæ nullo doli ambitu sincerum adultera
rei affectum corde humilis, verbis grauis, animo
prudens, loquendi parca, legendi studiosior, non
in incerto scittarum, sed in prece pauperis spem
reponens inuenta operi, verecunda sermone, arbi-
trium motu soluta non hominem sed Deum qua-
rere, nullum laedere, bene velle omnibus: assu-
gere maioribus natu, æqualibus non inuidere, fugere in-
stantiam, rationem sequi, amare virtutem, &
mox: Nihil toruam in oculis, nihil in verbis pro-
cox, nihil in actu inuerecundum, non gestus fra-
gidior non incessus solutior, non vox petulantior, ut
ipsa corporis species simulacrum fuerit mentis, si-
gura probitatis & mox: Quia ego exequar cibo-
rum parsimoniam, officiorum redundantiã, al-
terum: ultra naturam superfuisse, alterum penè
ipsi natura defuisse: illic nulla inermisã tempora,
hic congelatos ieiunio dies; & si quando resi-
cendi successisset voluntas, cibus plerique obuius
qui mortem arceret, non delicias ministraret; dor-
mire non prius cupidias, quàm necessitas fuit. &
infra: Quæ incessu affluens, venerabilis non tam
vestigium pedis tolleret quàm gradum virtutis
astolleret. & mox: Maria sic implebat omnia vir-
tutis officia, ut non tam diceret, quàm doceret: quid
in singulis moreretur ut eam parentes dilexerint, ex-
tranei predicauerint, quæ digna fuit, ex qua Dei
filius nasceretur, & infra: Talis fuit Maria, ut eius
vnius vita omnium est disciplina: si igitur auctor
non a splendet opus probemus, ut quisquam sibi e-
ius exoptat præmium, imitetur exemplum. Quæ
in una Virgine species virtutum emicant, secretum
verecundiæ, vexillum fidei, denotiois obsequiũ.
Virgo intra domum, comes administratum, mater
ad templum: hætenus Ambrosius. Eadem te-
te ad verbum Ildesonus mutuatus ab Ambro-
sio habet serm. 7. de Assump.

Damasc.
Sanctitas
Virginis
in templo ex
Damasc.

Damascenus libr. 4. de fide orthodoxa cap.
16. Maria, inquit, ad templum adducitur, atque
deinde in domo Dei plantata, atque per spiritum
saginata, instar oliuæ fructifera virtutum omni-
um domicilium efficitur, ut quæ videlicet ab om-
ni huiusce vitæ, & carnis concupiscentia men-
tem abstraxisset, & paulò inferuã: Ad hunc igitur
modum sanctitatem consecrata, sanctumque
& admirabile, ac summo Deo dignum templum exi-
stit. hæc Damascenus. Idem Damascenus o-

rat. 1. de Nat. Deiparæ, cum eadem loquens:
Tota, inquit, spiritus Thalamus es: gratiarum po-
lagus: Tota pulchra, tota Deo propinqua, ipsa uag,
Seraph nos superans, as supra Seraphinos auãta,
propinqua Deo existis. & infra: Deiparæ mores
commendare volens, tria illa expendit. ex
quibus hominis ingenium facillè perpicitur,
iuxta illud Eccl. 19. Amicus corporis, & ri-
sus dentium, & ingressus hominis enuncians ac
illo: ad quæ etiam inter alia spectasse videtur
Ambrosius supra citatus in Deiparæ virtuti-
bus recensendis. Itaque Damascenus: Saluo,
inquit, te Maria, dulcissimum anima pignus quo-
nam modo grauisimum tuum incessum expri-
mam? quoniam modo amicum? quoniam modo o-
ru tu venustã senilem iuuenti in corpore pru-
dentiam: honestus vestis tue, mollissem omnium, ac
luxum fugiens, & essus grauis ac sedatus, atq; ab om-
ni mollis remouis mores: serueri atq; hilarita-
te tẽperati: ita comparata eras, ut ad te nullus vi-
rus accessus pareret. Testis est metus illo, in quæ
inuisitato. Angeli alloquio incidisti. Parentibus
morigerã, & dicto audiens: serueri atq; hilarita-
in sublimissimis contemplationibus, sermo iucundus
ex leni anima progressus, deniq; quid aliud, quã
Dei domicilium? moriũ te beatam præcausã om-
nes generaciones, ut eximium humani generis
decus hucusque Damascenus.

4. Anselmus de excellentia Virginitatis cap. 3. Anselm
Nata igitur sancta Virgo, & infans annos ex-
uita, quàm castè, quàm sanctè, quàm digne vitam
instituerit, & institutam egerit, quis vel cogitatu
non dicam dictu, queat conceſſurare? Nulli de-
nique dubium castissimum corpus, & sanctissi-
mam animam eius funditus ab omni fuisse ma-
cula peccati iugi Angelorum custodia protectam.
ut pote aulam quam suus, & omnium creator
Deus corporaliter inhabitaturus, & ex qua ho-
minem in suæ personæ unitate ineffabilis fuerat
operatione suscipiturus. ita Anselmus.

S. Bonaventura in meditationibus vitæ s. Bonav.
Christi c. 3. præclara de virtutibus B. Virgi-
nis, dum esset in templo refert, ex quibusdam Virginitatis
reuelationibus ac eadem Deip. factis, ut ipse Hierony-
existimat S. Elisabeth, & inter alia: Sargebam, mo, quæ
inquit, semper in noctis medio, & pergebam ante
altarẽ templi, & ibi omni affectu petitiones meas
Deo præsentabam, quas ibi suscipiens Bonavent. ex
eadem reuelatione persequitur: deinde ex
Hieronymo Bonaventura tẽporis distribu-
tionem, qua utebatur Deipar. refert his ver-
bis, B. Hieronym. sic scribit, hæc sibi regalã B.
Virgo

Virgo statuerat, ut à mane usque ad horam tertiã orationibus insisteret, à tertia usque ad nonam externo opere se occuparet: à nona vero iterum ab oratione non recedebat, usque dum illi Angelus appareret, de cuius manu escam accipere solebat, & melius in Dei opere, & amore proficiebat. & cum plures eius virtutes eximias singillatim recensendo commendasset, quas breuitatis studio omittim⁹, quippe quæ in ijs, quas Ambrosi⁹ & alij supra citati commemorant, fere continentur, subiicit: Erat sollicita circa solitas suas, ne aliqua ex eis in villo sermone peccaret, ne aliqua in risu vocem suam exaltaret, ne aliqua in iurijs, aut superflua contra patrem suam exerce- ret: sine intermissione benedicebat Deum, & ne forè in salutatione sua à Dei laudibus tolleretur: si que eam salutabat, illa pro salutatione sua, Deo GRATIAS dicebat. De esca, quam de manu Ange- li accipiebat, ipsa reficiebatur: quam vero à Pon- tificibus templi accipiebat, pauperibus erogabat: quoties videbatur ei Angelus loqui, & quasi charissima sorori vel matris obtemperabat. hæc omnia ex Hieron. refert Bonaent. & ante eum Vincent. Beluacensis in spec. hist. lib. 6. c. 66. Hoc ipsum de distributione illa temporis ex eodem Hieron. asserunt Petrus de Nata. in catalago Sanctorum l. 8. c. 7. 1. & Iacob. de Vora- gine in vitis Sanctorum in Natiu. B. V. & Sa- bellicus l. 2. exempl. c. 4. & 9. & l. 3. c. 4. S. quoq; Antonin. 4. par. tit. 27. c. 6. in 6. condit. affirmat illud de sollicitudine Deip. circa solitas suas, Ne qui Deum offenderet, sed ut eum semper lau- darent, & ut à vitijs otiosis abstinerent, cãq; cū vocabatur, respondere solitam, Deo GRATIAS, ut & illud modicum verbum non esset sine Dei laude. Ita S. Antoninus S. Thomas opusc. 8. eleganter hac de re sic habet: Alij, inquit, Sancti specialia quedam opera virtutum exercuerunt, quia alius fuit humilis, alius castus, alius misericors: & idem ipsi dantur in exemplum specialium virtutum, sicut B. Nicolaus in exemplum misericordiae, &c. Sed B. V. in exemplum omnium virtutum, quia in ea reperis exemplum humilitatis. Luc. 1. Ecce ancilla Domini, & post, Respexit humilitatem ancilla sua: castitatis, quoniam virum non cognosco, & omnium virtutum, ut satis patet. hæc S. Thom. Maria di- 5 S. Antoninus 3. par. tit. 13. c. 4. §. 3. cum ostendisset Deiparam per templum Salomonis signifi- can pulchre ea, quæ in templo erant eius virtutibus accom- modat: Abundantia, inquit, S. Antoni. gratia, & virtutum Deipara in templo ipso figura fuit; Nam in medio eius, in loco, qui dicitur,

Sancta erat ibi ex uno latere mensa aurea cum duodecim panibus propositionis, ex alio latere altare aureum thymiamatis, & thuribulum aureum, ac etiam candelabrum aureum cum septem lucernis, velut quoque quod dicitur sancta Sanctorum, quadricolore: Sic in templo mentis virginis fuit mensa fidei perfectissima duodecim articularum designatorum per panes: fuit & altare aureum summa dilectionis cum thuribulo speciali unde fumus aromatum, id est deuotissimarum orationum, & contemplationum ascendebat ad Cælum, candelabrum quoque gratia septem dono- rum spiritus sancti; virtutes quoque Cardinales designata per velum quatuor colorum secundum magistrum, in 3. sent. utique fuerunt in ea Prudentia, Fortitudo, Iustitia, & Temperantia. hæc S. Antoninus.

Ecclesia quoque in die Assump. crebri⁹ repetens Verficulam illum ante multa annorum secula, teste Sophron. qui ætate Hieronymi vixit, serm. de Assump. & Bernardo ser. Signum magnum, de sanctissima Virg. cantari solitum: Et sicut dies verni circumdabant eam flores rosarum, & lilia conuallium: eleganter indicat tum pulchritudinem, & suauitatem, tum etiam fragrantiam, & copiam virtutum Deiparæ, eiusque meritum, quæ comparantur rosis, ac lilijs, Verni præsertim temporis, quo exorjuntur & propter asperitatem præteritæ hyemis sunt fragrantiora: eius enim virtutes ac merita, vel ad sanctitatis innocentiam profunda humilitate auctam, vel ad sui mortificationem reuocantur, & idcirco candentibus lilijs conuallium, in quibus magis crescunt, & rubentibus Rosis experiuntur. His porro virtutum floribus (qua- rum assiduam exercitationem immensi eius erga Deum amoris minimè otiosi languor exige- bat,) vbertim se circumdari postulabat, Can. 2. cum diceret: Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore languo.

Scio Sophronium loco citato paulò aliter hunc verficulum explicare, cum dicit ad fragrantiam odoris Dei genitricis in eius Assump- tione omnem illam cœlestem Ierusalem decurrisse: Et Virginem beatissimam circumdabant, inquit, flores rosarum, & lilia conuallium, eò quòd omnis anima martyrio rubricata eam æter- na dilectionis complectuntur amplexibus, ac virginitati splendore candidata, ac si lilia in valle humilitatis enurvis circumdant eam veneratio- nis gratia obsequentes Cuius rationem assignat, quia Deipara martyr. & Virgo fuit, quamuis

Magister sententia.

Sophron. Bernard. Explicatio Verficuli, & sicut dies verni circumdabant eam flores rosarum, & lilia conuallium.

Can. 2.

Sophron.

in pace vitam finierit; & infra: *Fuit, inquit, plena charitate, & dilectione: ideo sequitur eam purpuratorum exercitus, & canastorum grex. Quam si diligentius aspicias, nihil virtutis est, nihil speciositatis, nihil candoris gloriaque, quod non ex ea resplendeat, ideoque bona circumstantia eam flores rosarum, & lilia consualsum, ut virtutes virtutibus fulcrantur, & formositas decore castitatis augeatur sic ille.* Ceterum hæc ipsa Sophionij interpretatio tandem eodem cum nostra recidit, ideo enim martyres & Virgin Deiparam gloriosam stupare tradit, quod earundem virtutis dilectionis, mortificationis, & virginittatis meritis, quibus illi præstant, & ipsa præfulserit.

Quanam virtutes infusus accepit Deipara.

Suarez.

Accipit virtutes per accidens infusa.

AT rogabit quispiam, quasnam virtutes Deipara diuinitus infusas accepit, & an eius virtutes fuerint heroicæ. Ad primum dico, Deipara in sua immaculata conceptione collatas esse cum gratia iustificante omnes virtutes, quas Theologi vocant per se infusas, & omnia Spiritus sancti dona; quod facile ex ijs, quæ Sancti supra allati docent, colligitur, & rectè probat Suarez tomo 2. in 3. part. disp. 8. sect. 2. non tamen habuit continentiam, quæ imperfectionem heroicæ virtuti contrariam involuit, ut infra dicemus, ubi etiam agemus, quomodo penitentia virtutem Virgo sanctissima abique vilo perfectæ innocentia præiudicio accepisse potuerit. In eodem quoque suæ conceptionis exordio virtutes omnes morales, etiam quas dicunt per accidens infusas, eidem sunt tributa, tum quia primis parentibus, ex Suarez loco citato, fuerant infusæ, quare & Deipara non sunt negandæ; tum etiam quia fomes in eius conceptione fuit extinctus ut. 7. diximus: eiusque appetitus perfectissimæ ordinatus, ita ut nullum concupiscentia motum senserit, quod a commendatissimè sit per virtutes suo genere acquisitas, & conaturales: hæc enim nostros affectus moderantur; Virtutes enim per se infusæ, ut ait Suarez loco citato, cum sint altioris ordinis, faciliè passiones efficacitas compauiuntur.

VIRTUTES DEIPARÆ
Heroicas fuisse.

Quia sine virtutes heroica, quia hæc.

AD illud verò de virtutibus heroicis suppono ex doctrina S. Thom. in 3. p. q. 8. art. 2. ad 2. habitum illum heroic. vel diuinum de quo Arist. in 1. Eth. c. an non differre à virtute com-

muniter dicta, nisi secundum perfectionem modum, in quantum scilicet aliquis est dispositus ad bonum altiori quodam modo, quod communiter omnibus competat, & h. nec Thom. concludit Christum Dominum habuisse quidem virtutes, sed perfectissimè vitra communem modum, ac proinde heroicæ, additque Plotinum poluisse quendam sublimem modum virtutis, quas dixit esse animi purgati. sic ille. Ex quibus constat heroicam virtutem differre à virtute communiter dicta, non quidem materia, & ratione formali, cum sub eodem motu ad idem objectum tendat, sed eximio quodam gradu perfectionis, quem connotat, ut scilicet parum, vel nihil habeat de admixtione vitij oppositi, nec retardetur per passionem inordinatam insurgentem in appetitu, sed expedita sit, ac facilis ad perfectum virtutis actum eliciendum. Quocirca S. Thomas 1. 2. q. 54. art. 3. vult virtutem heroicam disponere ad actum conuenientem cuidam superiori naturæ supra humanum modum, & in 1. 2. quæst. 68. art. 1. ad 1. & super Matth. c. 5. docet merita virtutis heroicæ esse, vel actus donorum Spiritus sancti, vel actus virtutum, secundum quod perficiuntur à donis. His positus huic petitioni de Deipara Supplementum Gabrielis in 4. distict. 49. q. 8. art. 3. dub. 2. ita responderet: *Hæc inquit virtutes heroicæ habuit Virgo MARIA, nimirum in summo, & quadam eminentia speciali omnes enim virtutes fuerunt in ea intensissima, & perfectissima, quia heroica, & modo nobilissimo, quia infusa à Deo, ut multi volunt: & in nullo profus impedita, sed Dei gratia stabilita, & firmata, hæc supplementum Gabrielis.*

VIRTUTES THEOLOGICÆ, QUÆ
in Deipara resurgunt.

SED veniamus iam ad Deipara virtutes singulatim explicandas, hoc enim erat alterum, quod initio huius capituli tractandum proposuimus. Et quidem, si omnes easque præclarissimas atque innumeras sanctissimæ Virginis virtutes, quæ ex sacra Evangeliorum historia colliguntur, expendere velimus, in immentum profectò opus exerceret: nec vero in necessarium duxi, cum in hoc opere sparsim de earum plenisque nobis plenius agendum sit, & noster Franciscus Arias in libro de Imitatione Virginis eas pie, ac luculenter exequatur, nonnullas tamen ex præcipuis, quæ

quæ in ea veluti fulgura ex diuino Throno emicant. hoc loco enucleatius proponere, oportet præmium me facturum existimavi. Et ut à fide, spe, & charitate, (quæ reliquis antecedunt propter objectum suum formale nobilissimum, circa quod versantur, quod est Deus, à quo, & Theologicarum naturæ sunt nomen) exordiamur: Deipara inter alias heroicas, quibus claruit, virtutes, ijs in primis prædita fuit. Nam in charitatis intentione, ac perfectione, suæ Angelos spectes, suæ homines, uni Christo secunda fuit, quod ex immensitate ejus gratiæ, quæ, ut in superioribus præsertim capit. 13. vidimus, si Christi animam excipias, Deipara cæteris omnibus longè, multumque præstat, liquidò apparet. Charitas verò ex D. Thom. 2. 2. quæst. 8. art. 4. & quæst. 24. art. 12. ad 5. si non est idem re ipsa cum gratia, at saltem eandem inseparabiliter comitatur & sanè, quæ proportionè augetur gratia, eadem crescit, & charitas. Fides verò, & spes licet propter imperfectionem beatitudini repugnantem, quam includunt, in Christo qui semper fuit comprehensor, locum non habuerint, in Deipara tamen, quæ viatrix erat ijsque egebat, fuerunt: sed illa eas in gradu perfectissimo suæ gratiæ proportionato accepit.

Quare si sermo sit de fide, ac spe, quibus non tantum homines fideles, sed etiam Angeli ante suam beatitudinem ex D. Thoma in 2. 2. q. 51. art. 1. præditi sunt, Deipara certè in fidei, & spei magnitudine, ac perfectione omnium prima simpliciter, & absolute est censenda, cum Christus Dominus, qui semper fuit comprehensor; fidem, quæ est de non visis, & spem, quæ est de beatitudine non habita, nequaquam habuerit, ut docet S. Thomas 3. part. quæst. 7. art. 3. & 4. Hinc fit, ut Deiparæ ab Ecclesia identidem in Ecclesiastico officio accommodetur illud Eccles. 24. Ego mater pulchra dilectionis, timoris, & agnitionis, & sanctæ spei; Quoniam, inquit S. Antoninus 4. part. tit. 15. cap. 17. §. 3. in dicta auctoritate notantur tres illæ virtutes theologicæ, quas Virgo non solum in se habuit in mente, earumque actus produxit, & in alijs procurat. Charitas enim notatur ibi (Pulchra dilectionis) unde procedit timor reuerentialis. Fides ibi (Agnitionis) per eam enim habetur cognitio de necessarijs ad salutem (& sancta spes) quod dicitur ad excludendam unam spem. hæc S. Antonin. verùm de singulis hisce virtutibus aliquid breuiter perstringamus.

Sanè Deiparæ fides à S. Elisabeth tanto prære illis verbis laudatur: Beata, inquit, quæ credidisti, quoniam persequeris eam, quæ dicta sunt tibi à Domino: de hac fide Irenæus lib. 3. contra hæreses cap. 33. Quod Virgo, inquit, Eua ligauit per incredulitatem, hoc Virgo Maria soluit per fidem Augustinus lib. de sancta Virginitate. Beator, inquit, Maria percipiendo fidem Christi quam concipiendo carnem Christi & mox: Materna propinquitas nihil Maria profuisset nisi felicis Christi cordo, quam caro no gestasset. Idem sermone 18. de sanctis: Eua, inquit, percussit, Maria sanauit, pro inobedientia enim obedientia commutatur, fides pro perfidia compensatur. & iterum, Circumdat, inquit, virum Maria Angelo fidem dando, quia Eua perdidit virum serpenti consentiendo. & sermone 17. de Natali: Fides Maria eolum operuit cum Angelo nunciante consensit. hæc Augustinus. Bernardus quoque sermone signum magnum, miris laudibus effert hujus fidei magnitudinem, quam Deipara in Christi Iacarnatione cum tanta humilitate conjunctam prætulit; ita ut altera alteram non minueret, sed potius illustriorem redderet: Ineffabilis, inquit, artificio Spiritus superueniens tanta humilitati magnanimitas tanta credulitatis in seruetario virginis cordis accessit, quod videlicet, nec humilitas tanta minuit magnanimitatem, nec magnanimitas tanta humilitatem, sed cum in sua estimatione tam humilis esset, nihilominus & in promissionis credulitate magnanimitas, ut quæ nihil aliud, quam exiguum sese reputabat ancillam, ad incomprehensibile hoc mysterium, & admirabile commercium, ad inscrutabile sacramentum nullatenus se dubitaret eleuam, & veram Dei, & hominis genitricem crederet mox futuram. hæc Bernardus, qui hac occasione plura ad mores pulchre subinfert, docetque in electis ex Dei gratia fieri, ut eos nec humilitas pusillanimes, nec magnanimitas faciat arrogantes. Abulensis paradoxo 1. c. 30. in Deipara fidei præstantiam ex alio capite expendit: Gabriel, inquit, legationis suæ verba proposuit, Domina nostra firmiter tenuit, hoc Deo operante sine ulla difficultate perfici posse, licet conceptum virginium omnis naturalis virtutis terminos excedere liquidissime cognoscebat, consensit autem tanquam verè obediens fieri matrem Dei, in quo multa laudis digna exiuit captiuando omnem intellectum in obsequium fidei sicut ait Apostolus 2. Cor. 10. hæc Abulensis. 2. Cor. 10. Propterea Iudeofonius sermone 4. de Al

Fides Dei para. Luc. 1. Irenæus. Augustin.

Bernard. Ierem. 31.

Abulensis. Luc. 1.

Iudeofon. 2. Cor. 10.

Deipara
fide per-
spici-
cua.
Ambros;

sumpt. Deiparam vocat FIDE PERSPICU-
AM. Nam, ut rectè Ambrosius lib. 2. in Lucam
expendens illa verba: *Quomodo fiet istud, & c.*
Liquet, inquit, quod faciendum esset crederet,
qua, quomodo fieret, interrogavit, unde & me-
ruit audire: Beata, qua, credidisti. & verè beata,
qua Zacharia Sacerdos prestantior, cum Sacer-
dos negasset, Virgo correxit errorem. Nec mirum
si Dominus redempturus mundum operationem
suam inchoavit à matre, ut per quam salus vobis
parabatur, eadem prima fructum haberet ex pi-
gnore; & bene qua sicut, quomodo fieret: legerat e-
nim quia Virgo conceperat, sed non legerat quomo-
do generaret: tantis namque mandati mysterium
non hominis fuit, sed Angeli ore promenaum: ho-
die primum auditur, & creditur, Spiritus sanctus
super veniens in te. hæc Ambrosius. Idem iuper
illa verba S. Elisabeth: Beata qua credidisti. Vi-
des, inquit, Mariam non dubitasse, sed credidisse.
& ideo fide fructum consecutam, sic ille. & Au-
gustinus lib. 16. de Civitate cap. 24. Non est inquit,
Virginis Mariae dissidentia: quod ait, *Quomodo fiet
istud, quoniam, virum non cognosco. Quod enim
futurum esset, certa erat; modum, quo fieret, in-
quiretibus; & hoc cum qua sicut; auditur, Spiritus
sanctus super veniens in te.* sic ille. Deipara quo-
que fidem tempore Dominicæ passionis ve-
luti in nocte tribulationis, & angustia sibi pro-
pter filii compassionem nimis tenebrosa, soli-
dam, atque ardentem servavit; quod satis ostē-
dit, dum filio in crucem suffixo fortiter affuit
neque eius crucem erubuit domi se abdendo,
sed palam in publicum produit, & ut Christi
passionibus magis communicaret, illum secu-
ta stabat juxta crucem eius: cum cæteris verò
mulieribus ad unguendum corpus eius (quem
firma fide tertia die resurrecturum credebat)
nequaquam accessit, ut propterea Proverb. 31
de muliere illa foris (qua cap. 4. Deiparam sig-
nificari indicavimus) dictum sit: *Non exting-
uitur in nocte lucerna eius; in cuius rei memo-
riam in officio hebdomadæ sanctæ reliquis
candelabri triangularis candelis extinctis una
accensa remanet, quæ in Deipara fidem resur-
rectionis, explicitam perpetuam inconcussam
significat, quod plenius cap. 11. explicavimus.
& ex eiusdem fidei magnitudine factum est, ut
summa animi fortitudine, atque constantia,
confirmatione prærens affluerit, licet eius a-
nimam dolens gladius juxta Simeonis vatic-
pentranient.*

Augu.

Prover. 31

Offi. Eccl.

Luce. 2.

Hanc verò Deiparæ fidem tempore Domi-
nicæ passionis eleganter colligit S. Thom. in 1.
sæta in super verba illa cap. 63. quæ ex passiona
Christi de sua cruce proferuntur: *Torcular cal-
cavi solus, & de genibus non est vir meum,*
scilicet, in auxilium inquit, S. Thom. quia tem-
pore passionis eo relicto omnes fugerunt, & dicit
signanter (vir) propter B. Virginem in qua nunquã
fides defecit. Cant. 1. *Bohus Cypri dilectus meus
mihî in vineis Engaddi, hæc S. Thomas Abule-
fis paradoxo 1. c. 31. Deiparæ fidem extollit,
Quod præ omnibus Apostolis passionis Dominica
tempore firmiter in ea sine ulla, inquit, scrupu-
losa hesitatione permanserit, ideo quantum ad i-
stam fidem Domina nostra singularibus laudibus
tuulatur, solaq; præconijs miris attollitur, & ponit-
tur tanquam C. A. P. V. omnium credentium, sic
Abulensis.*

Virtus porro spei in Deipara perfectiùs
fuit, quod probat S. Anoninus loco citato, tã
quia beatissima Virgo perfectissima charitate
prædita erat; quæ ut auctor est D. Thomas 1. p.
quæst. 62. art. 4. cum sit omnium virtutum ma-
ter, nunquam est sine aliis virtutibus tanquam
filibus suis; tum etiam quia cum spes, inquit S.
Antoninus, sit certa expectatio futura beatitudi-
nis ex gratia, & meritis proveniens secundum
magistrum in 3. sent. d. 22. alii sancti, & sancta
que certitudinem scientia non habent de meritis
suis. & gratia, sed per conjecturas, ideo nec certã
expectationem habent de sua beatitudine, sed cõ-
ditionalem, si habeant gratiam & merita; id Be-
atissima Virgo Maria Dei parvus erat certa se ef-
se gratia plenam, unde & certa de sua beatitu-
dine, quam Virgo sanctissima exspectabat, & pro-
pter perfectam & abundantem spem dicitur Ec-
cles. 24. in persona eius, *Ego mater pulchra dile-
ctionis timoris, agnitionis, & sancta spei.* hucul-
que S. Antoninus.

Et licet spes quod spectat ex parte Dei pro-
pter suam omnipotentiam & misericordiam,
qua potest, & vult omnes homines salvos fie-
ri, sic certa; admiscetur tamen timor, pro-
pter illud, quod est ex parte nostræ, pro-
pterea enim monebat Apostolus Paulus He-
bræorum 12. *Cum metu, & tremore vestram
salutem operamini;* quæ testimonia sacrum
Concilium Tridentinũ sess. 6. cap. 13. ad hoc
ostendendum affert, *Nescit enim homo (teste
Salomone Eccles. 9.) mirum amore, an odio di-
gnus sit.* At verò Deiparæ spes cum sit ex in-
tima divinæ bonitatis notitia, & ex cogniti-
o-
ne.

Drigen.

S. Thom.

1. p. quæst.

62. art. 4.

2. 2. q. 17.

art. 1. ab.

S. Antoninus.

Magister.

Sancti.

rum.

Eccl. 24.

Phil. 2.

Trid.

sess. 6.

cap. 13.

ad hoc.

ostendendum.

affert.

Nescit enim homo.

(teste Salomone.

Eccles. 9.)

mirum amore,

an odio di-

gnus sit.

At verò Deiparæ spes cum sit ex in-

tima divinæ bonitatis notitia,

& ex cogniti-

o-

ne.

se, qua se in gratia confirmatam esse noverat procederet, idcirco abique ullo metu ac timore admixto erat praestantissima.

9. Nec solum virtus spei in Deipara fuit eximia, verum etiam ipsamet propter eius efficacissimam apud filium suum intercessionem, & maternam, quam de nobis gerit curam spei nostrae magna pars dicitur, quare in precatione illa Ecclesiae, cuius initium est, *Salve Regina*, ei dicimus, *Es spes nostra salve*, & merito, nam Eccles. 24. non tantum ex ipsius persona dicitur, *Ego Mater sancta spei*, verum etiam & illud, *in me, inquit, omnis spes vita, virtus*, ideoque sibi peculiariter devotos ad se invitat illis verbis, quae proximè subnectuntur. *Transite ad me omnes, qui concupiscistis me, & a generationibus meis, hoc est à filio meo quem genui, implemini: Spiritus enim meus super mel dulcis, & haereditas mea super mel & favum.* & S. Augustinus sermone decimo octavo de sanctis, quem Ecclesia in Breviano legit die nona Septembris. haec ad Deiparam verba habet. *Accipe, quod offerimus, redona quod rogamus; excusa quod timeamus, quia tu es spes unica peccatorum, per te speramus alicuius veniam, & in te beatissima nostrorum est expectatio praemiorum.* haec ibi Epiphanius verò oratione de laudibus Virginis. *MARIA M, inquit, interpretari solemus Dominam, atque SEMPER peperit enim Dominum, qui est spes totius mundi, nempe Christum.* haec Epiphanius. Ad haec fides Apostolo ad Romanos 15 capite Tribulatio patientiam operatur, patientia probationem probatio vero spem, facile colligere possumus praestantiam spei, qua praedita fuit Beatissima Virgo ac Dei Genitrix, cum (ut omitam caetera), quae in tota sua vita invicta fortitudinem toleravit) in passione cetè filii ex eisdem compassione, ut capite decimo & undecimo ostendimus, tot tantaque admirabili patientia, nec non constantia propter Deum singulariter pertulerit.

Quoniam autem spes, quam Apostolus Heb. 6. *Anchoram animae salutis, ac firmam* vocat, quod animam inter inquieti huius mundi fluctus instar anchorae in Deo firmam reddat in eodem Deo fundatur, ac nititur: ideo Pl. 32. in nomine sancto eius spem suam se collocasse proficitur David, & Plalm. 30. Beatus esse pronunciat vir ille, cuius est nomen *Domini spes eius*. At verò hoc non en Domini, in quo spes nostra esse perhibetur Proverbion 18.

dicitur *Turris fortissima*; quod eos, qui ad se confugiunt, exaltet, protegat, ac tutos efficiat, eisque vires ad resistendum daemone conferat, iuxta illud Isa. 40. *Qui sperant in Domino mutabunt fortitudinem, assumunt pennas sicut Aquila, current, & non laborabunt; ambulabunt, non deficient.* Hinc fit, ut Deiparae spes rectè per Turrim eburneam Cant. 7. significetur illis verbis: *Collum tuum sicut turris eburnea*: quemadmodum enim collum capiti proximè unitur, ita Deiparae spes Deo, in quo nitetur tot nominibus coniunctissima fuit, assimilatur verò hoc collum turri ex ebore, quod candore, & soliditate maxime conspicuum est, ut spei eius ad Deum munitissima, & eximia celsitudo instar turris, innocentiae quoque, & puritatis candor, atque in innocentiae puritate stabilitas, quae ad spem maxime roborandum conferunt, instar eboris indicentur: hac enim vitae sanctissima Deipara à vana illa spe, & praesumptionis vitiò quàm remotissima fuit: praesumptio siquidem, quae quis exempli causa gloriam sine meritis consecuturum se sperat, vel alia ratione inaniter praesumit ex D. Thom. 2. 2. quæst. 21. at. 3. & 4. advertitur sanctae spei, cuius Deipara matrem le Eccles. 24. proficitur.

10. Charitas verò Virginis beatissimæ, quae erga Deum, & proximum mirificè flagrabat, variis typis in sacris literis adumbratur, significatur enim per candelabrum templi aureum septem lucernis ardentibus instructum: Per aurum mundissimum, quo arcantus, & solis erat desurata: Per aurum item solum nimis thioni Salomonis eburnei, Per coccum bis tinctum ad cortinas Tabernaculi, Sacerdotisque vestes conficiendas adhib. tum haec enim eximia Deiparae charitas de qua cap. 3. plenius differuimus, veluti Dei vexillum in eius anima erigebat, iuxta illud Cant. 2. *Introduxit me in cellam umbratam, ordinavit in me charitatem*, vox enim illa hebraica (*ordinavit charitatem*) idem est, ac si Latine dici posset: *Vexillavit charitatem*, quo verbo significatur charitatem in se tanquam Dei vexillum erectam, per quam ipsa ostendebatur esse ipsius Dei, cuius vexillum in se levatum gerebat: per hanc etiam perpetuò parata erat ad Dei voluntatem exequendam, non secus ac fideissimi milites sub vexillo Regis dilectissimi constituti ad subita imperia prompti. Huius porro, qua Deipara in Deum flagrabat, dilectionis eximia

Isa. 40.

Deipara est turris eburnea. Cant. 7.

S. Thom.

Deiparae charitatis

Exod. 25.

3. Reg. 10.

Exod. 26.

Cant. 2.

Offic. Eccl. Eccl.

August.

Epiphani.

Rom. 15.

Heb. 6.

Plalm. 32.

Plalm. 30.

Prov. 18.

- Method.* magnitudinem, & pretium inæstimabile, Methodius oratione in hypapantem, Thefauri metaphora aptè indicasse videtur, cum eandem illis verbis affatur: *Salus dilectionis Dei Thefaurus.* & S. Antoninus 4. par. tit. 15. cap. 24. agens de processione, quæ in Ecclesia fit in honore Deiparæ: In die Purificationis inquit candelas accensas gestamus in manibus. Lunc ardentissimæ charitatis Virginis designantes, & eam in nostris operibus habere proferentes, hæc ille Quare S. Bernardinus tomo secundo sermo. 51. art. cap. 2. *Virgo, inquit, semper habuit continuum aspectum ad Dei beneplacitum, promptumque consensum, semper gerebat in mente beneplacita divina adimplere ita S. Bernardin. Et S. Bonaventura in speculo ca. 4. eleganter præstantiam charitatis Deiparæ erga Deum ex verbis illis: Magnificat anima mea Dominum, ab eadem Deipara prolatis, sic probat: anima, inquit, quod amat, hoc magnificat. & in hoc exultat, idcirco anima MARIÆ Deum decentissimè magnificavit, & in Deo firmissimè exultavit, quia Deum excellentissimè amavit, de cuius amore Hugo de sancto Victore, Quia, inquit, in corde eius amor Spiritus sancti singulariter ardebat, ideo in carne eius Virtus Spiritus sancti mirabilia faciebat. hæc Bonaventura. Eandem Hugonis sententiam citat D. Thomas opusc. 8. Atq; hæc de Deiparæ virtutibus theologicis.*

VIRTUS RELIGIONIS IN
Deipara.

Religio Deipara. Ambros. **S**icut ut nonnullas ex reliquis Deiparæ virtutibus percurramus, initium ducemus à religione, quæ hominem ad divinum cultum ordinat, quam Ambrosius sub devotionis nomine lib. 1. de Abraham Patriarcha c. 2. testatur virtutem esse ordine primam, & cæterarum fundamentum, meritoque Deum eam ab Abraham primam exegisse, cum dixit: *Exi de terra tua, & cognatione tua, & de domo patris tui.* quamque D. Thomas 2. 2. q. 81. art. 6. inter alias virtutes morales præeminere affirmat. Hujus vero Religionis insignis exemplar Deipara omnibus dedit, cum tertio suæ ætatis anno ad templum præsentata, & à parentum divulsæ gremio, divino obsequio mancipata est, ibique infantie, ac pueritiæ ætatem spiritibus rebus vacans, in sanctis sanctorum, ut supra diximus, traduxit religiosissimè: quod ubi deus cap. 8. ostendimus, qua in te dum reli-

dicta parentum domo à seculari strepitu aliena, in Templo uni Deo vacat, vitæ etiam religiosæ specimen quoddam nobis exhibuit, ut cap. 37. dicemus, ubi eam castitatem, paupertatem, & obedientiam, quæ ad tria religionis vota spectant, sanctissime coluisse ostendimus, & ex Cathusiano 1. sent. dist. 16. quæ st. 2. post filii Ascensionem illud felicissimum collegium centum viginti virginum eius obsequio & regimini deputatarum sapienter instruisse referemus, quod in eodem cap. 31. admodum venustissime fuisse, uberius demonstrabimus. Nec mirum eius in Deum religio, atque pietas enituit in sollicita Christi Dei, & hominis educatione, & obsequiis erga eundem, usque ad eius crucem qui forti animo præsens astitit, exhibitis: quam sollicitudinem, satis præ se tulit cum filium duodennum, qui ea incia in templo remanserat, dolens in Ierusalem reverbera triduo diligenter quæsit, & tandem læta invenit.

Legis item divinæ servandæ in his, quoque ad quæ minime tenebatur, fuit studiosissima, purificationis legem sponte subivit; quod infra & cap. item 37. uberius demonstrabimus. Templum quotannis ex Nazareth cum filio statotis in lege temporibus non sine longi itineris labore adire solebat, quamvis ea lege mulieres minime tenebantur, sed soliviri, juxta illud Exod. 23. Ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram Domino Deo tuo. Quod si religionis virtus in templorum constructione: ac dedicatione, & in oblationibus elucet, quanta fuit Virginis religio, quæ anima & corpus suum templum Spiritus sancto dicavit, quod Dei filius sua in habitatione consecravit? quæ filium suum in die Purificationis Deo Patri oblationem gratissimam juxta ac dignissimam obtulit? Huc etiam referri possent orationis eius sublimitas, atque præstantia. Sed de hac aliquando fusius infra in hoc capite agemus.

Actus vero octo Beatitudinum, de quibus Matthæi cap. 5. in sermone Domini in monte, cum sint perfecti actus virtutum disponentes ad æternam, & cœlestem beatitudinem; quomodo perfectissime fuerit in Virgine, probat de singulis Alb. Mag. apud S. Antoninum 4. parte titulo 15. cap. 24. §. 1. quem consulat, qui volet. Nos enim peculiarem de his beatitudinibus disputationem non instituimus; quod multa, quæ de his, dici possent in his, quæ de

de virtutibus Deiparæ differemus continen-
tur, itaque ad virtutes Deiparæ Cardinales ac-
cedamus.

VIRTUTES CARDINALES QUÆ
in Deipara elucet.

Virtutes 12 **Q**UATUOR porro virtutes Cardinales
cardinales in Deipara singulari ratione emicabāt
quas Albertus apud S. Antonium 4. parte tit.
quomodo 15. c. 17. § 4. asserit in ea fuisse perfectissimas
perfectissi- hoc est, ut ipse loquitur per modum patriæ, &
mem De- ut purgati animi non quidem simpliciter, sed
para exi- medio modo inter statum viatorum, & com-
stunt. prehensorem: nam quantum ad actuum perfe-
Albera. ctionem habuit per modum patriæ sine a-
liqua pugna contrariorum sed quantum ad
S. Antoni- merendi conditionem habuit per modum via-
anc. torum. ex quo colligit S. Antonius loco ci-
tato Deiparam in virtutum actibus omnem
puram creaturam superasse, Angeli enim, in-
quis ipse, in patria habent virtutes inamissibi-
les sed non meritorias præmi essentialis: via-
tores homines habent, virtutes meritorias, sed
(si confirmatos in gratia excipias) amissibiles:
Beata autem Maria habuit cum Angelis virtu-
tes inamissibiles: cum sanctis viatoribus meri-
torias, & sic etiam excellentius cunctis habuit.
hæc S. Antonius. Adde eam superasse etiam
in hoc sanctos in gratia confirmatos; tum
quia virtutes omnes habuit in gradu abiq; cō-
paratione majori, quàm illi; tum etiam, quia
virtutes Deiparæ nullum peccatum sibi con-
trarium, ne veniale quidem, vel levissimum cō-
patebantur, ac reliqui sancti, quamvis in gra-
tia confirmati, aliquid veniale interdum com-
mittebant. Ex hoc etiam inferitur, non fuisse
in Deipara continentiam sub ea ratione, qua
ex D. Thoma 2. 2. q. 155. art. 4. importat resi-
stentiam rationis ad concupiscentias pravas)
quas iuxta Aristotelem lib 7. Ethic. cap. 9. cō-
tineas patitur.) cum dicat quid imperfectum
convenientia enim sic accepta ex eodē S. Tho-
ma 3. parte quæstione septima articulo secun-
do ad 3. non est virtus, sed aliquid minus vir-
tute, & ideo affirmat Christum ex hoc ipso
quod omnem virtutem habuit non habuisse
continentiam, nam quidquid perfectionis di-
cit continentia, reperitur in temperantia ab-
sque imperfectione, virtutem vero temperan-
tiæ in Deipara extitisse inferius accuratè o-
stendemus.

13. Cæterum dubium esse posset de poeni-

tentia: virtute num fuerit in Deipara, ad quod
S. Antonius 4. par. tit. 15. cap. 17. § 4. respon-
det ex sententia Alberti: *Hanc virtutem perfe-
ctius fuisse in Deipara, quam in aliis viatoribus,
in quibus actus poenitentia supponit aliquid pec-
catum esse, vel fuisse: ac in Deipara actus poeni-
tentia fuit sine presentia, vel processione culpa sui
enim per modum patriæ, ubi habet alium actum,
videlicet non est dolor de commissis, sed est dese-
ctatio peccati sine velle peccare.* hactenus verba
S. Antonii Suarez quoque tom 2. in 3. parte
disput. 4. lect. 2. concedit in beata Virgine poeni-
tentia virtutem, quoniam (inquit) hæc non
dicit actum detestationis proprii peccati,
quem B. Virgo non exercuit, quia nihil dete-
stabile egit, sed dicit habitum, cuius fuit ca-
pax, quia capax fuit peccati, licet per diuinam
gratiam confirmata fuerit in bono: & quem
admodum Suarez tom. 1. disput. 19. sectio. 1.
ponit in Christo poenitentiam ad actus, qui
non dicunt imperfectionem, nimirum ad de-
testationem peccati simplicem propter vi-
tandam diuinam injuriam, eodera etiam mo-
do poenitentia habere potest in Deipara eun-
dem actum, quem ex Alberto ponit in ea S.
Antonius, ut diximus. verum ad singulas vir-
tutes Cardinales, quæ in Deipara fuerunt de-
scendamus.

Ac de eius quidem Prudentia, quæ inter
virtutes Cardinales primum sibi vendicat lo-
cum in festo Assumptionis sic canit Ecclesia?
*Virgo prudentissima, quo progredieris quasi Auro-
ra valde rutilans? Deiparæ enim figura fuit
Abigail mulier 1. Reg. 25. prudentissima, &
speciosa: Ideo Ephrem serm. de laud. Virg.
Deiparam vocat Principem omnium prudentis-
simam, & sagacissimam. & Damascenus ora-
tione 1. de Dormitione: Hanc coelastem Dei-
paræ prudentiam appellat. Sapientia thesau-
rum, qua incautam Eva verbis serpentis nimum
credula simplicitatem emendavit, dum Angelo
prudenter respondit, Quomodo fiet istud? ex hac
prudencia proficiscebatur illud, quod de ea
scriptum reliquit S. Lucas cap. 2. Maria, in-
quit, conseruabat omnia verba hæc conseruens in
cordo suo.*

Quod si teste Salomone Prouerb. 10. *Qui
moderatur labia sua prudentissimus est: facile
intelligemus eximiam Virginis prudentiam,
cuius loquendi parcitatem, & verecundiam
Bernardus, sermone Signum magnum egre
gè ponderat, & extollit, septies enim in sacra
Euan-*

nitentia
virtus in
Deipara.
S. Anton.

Suarez.

Prudentia
Deipara.
Offic. Eccl.

1. Reg. 25.
Ephrem.

Damasc.

Luc. 2.

Continen-
tia ut di-
cit quid
imperfec-
tam non
fuit in De-
ipara.
Aristot.
& Tho.

Num po-

Bonauent.

Psal. 44.

Cant. 4.

Septem
verba qua
loquitur

Deip. in E
uangelio.

Luc. 1.

Luc. 2.

Luc. 2.

Ioan. 2.

Iustitia
virtus in
Deipara.

Litania

B. Virg.

August.

S. Thom.

S. Thom.

Bonauent.

Euangeliorum historia locuta legitur, & ex his
ter cum Deo, bis cum Angelo, & bis cum ho-
minibus, quæ singillatim expendit S. Bona-
uentura in speculo cap. 8. & ad mores egregiè
accommodat; vult enim in Deipara fuisse gra-
tiam labiorum, de qua Psalm. 44. *Diffusa est
gratia in labiis tuis*; ex eius enim labiis melli-
flux sententiæ prodierunt, iuxta illud Cant. 4.
Fauus distillans labia tua; cum Angelo enim
loquuta est, primò verbum Castitatis: *Quomo-
do fiet istud, quoniam virum non cognosco?* sec-
undò verbum humilitatis: *Eccè Ancilla Do-
mini*. Cum homine, primò verbum charitatis
salutando Elisabeth, secundò verbum instru-
ctionis ad ministros in nuptiis Cana Galileæ:
Quodcumque dixerit vobis, facite. Cum Deo
autem, primò verbum gratiarum actionis:
Magnificat anima mea Dominum. secundò ver-
bum doloris ex filij amissione: *Fili quid fecisti
nobis sic*. tertium verbum compassionis, defi-
cienteyino in nuptiis: *Vinum non habent*. ex
quibus præclarissima ad imitandum exempla
coruscant.

14 Iustitiæ verò virtus in Deipara singulari-
ter fuit: quare in litaniis Lauieranis meritò
Speculum Iustitiæ appellatur. Enimuerò ex Au-
gustino lib. de corret. & grat. cap. 1. *Ad iustiti-
am legis pertinet declinare à malo, & facere bo-
num, que sunt (vt verbis vtar S. Thomæ 2. q. 79.
art. 1.) quasi dua partes integrales iustitiæ, cum
vtrumque ad eius perfectum actum requiratur.*
At Deipara ab omni peccati labe tum origi-
nali, tum actuali declinavit, vt cap. 7. probavi-
mus, & in omni bonorum operum genere præ
omnibus puris creaturis, vt ex ijs, quæ capit.
duodecimo differuimus satis patet, accuratè
se exercuit, & perfectissimè, siue spectes cha-
ritatis magnitudinem, ex qua ea operabatur:
siue tempus, ex quo illa exhibere cœpit, ab in-
stanti nimirum suæ immaculatæ Conceptionis
ad extremum vsque spiritum: siue opera
ipsa eximia difficultate ardua, tempore diu-
turna, multitudine innumerabilia, quæ præ-
stitit; consequens ergo est, ut iustitiæ pal-
mam inter puras creaturas sit adeptæ. Si ve-
rò loquamur de partibus iustitiæ potentiali-
bus nimirum de virtutibus ei annexis, cu-
iulmodi ex S. Thomæ 2. 2. quæst. 80. articul. 1.
sunt religio, Pietas, & reliquæ: has certè om-
nes ex ijs, quæ in hoc capite dicimus, liqui-
dò apparet singulariter in Deipara fuisse. Qua-
re Bonauentura in speculo capit. 8. probat

Deiparam esse iustissimam, quia Christus qui
est iustissimus iustissimè fuit cum ea, & iubi-
cit: *Tu, inquit, es virga Aaron, recta, florida, & fructi-
fera: Recta, immo rectissima per iustitiam, & aquositate;*
*Florida per virginitatem: fructi-
fera per fecunditatem. Quia enim esset virga
recta, si non virga Aaron esset recta? Quia ani-
ma esset iusta, si non Maria esset iusta? hoc est,
quod Beatus Bernardus dicit: Quis iustus, si non
Maria iusta, de qua ortus est sol iustitiæ? sic Bona-
uentura.*

15 De Fortitudine Deiparæ exclamat Salo-
mon Prouerb. 31. *Mulierem fortem quis inueni-
et; & iterum de eadem: Fortitudo, & decor in-
dumentum eius, ac si dicat. Deiparam fortitu-
dine omni ex parte decoram, hoc est absque
vllius perturbationis motu indutam semper
fuisse, atque ornatam; quod de reliquis San-
ctis dici neutiquam potest, vt animaduertit
sanctus Antoninus loco citato. & sanè insignem
fuisse Deiparæ fortitudinem faciliè intelligen-
mus, si ea spectemus, quæ de hac virute Phi-
losophi tradiderunt, Aristoteles enim lib. 2.
Ethicor. cap. 6. & 9. Fortitudinem vult esse
circa timorem & audaciã: *Quoniam For-
titudo, inquit sanctus Thomas 2. 2. quæst. 123. artic. 3.
difficilia qua rare habere possunt, voluntatem
à sequela rationis firmiter elerat cohibendo
timorem: - & moderat eadem, difficiia aggre-
ditur, quando se licet oportet ea ex terminare ad
securitatem in posterum habendam, quod per-
tinet ad rationem audacia, quam moderatur,
hæc sanctus Thomas. Hoc ipsum, & Cicero
libri secundo de inuentione per obje-
cta harum passionum elegantè exprellit cum
docet ad fortitudinem pertinere consideratam
periculorum susceptionem, & laborum per-
pessionem. Ex quo duplicem fortitudinis
actum licet colligere; vnum qui est in rebus
aduersis, & laboriosis patienter sustinendis:
alterum in arduis viriliter aggrediendis & ad
primum quidem, quem sanctus Thomas 2. 2.
quæst. 123. articul. 6. appellat *sustinere*, docet
que esse fortitudinis actum magis principalem;
spectat martyrium, quod est actus elici-
tus quidem à fortitudine, sed imperatus à cha-
ritate: Ideoque inter ceteros actus humanos, in-
quit sanctus Thomas 2. 2. quæst. articul. 3. est
perfectior secundum suum genus, quasi maxima
charitatis signum, secundum illud iouan. 15.
Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt ani-
mam suam ponat quis pro amicis suis. At verò
Dei-**

amicis suis. At verò Deipara virtumque fortitudinis actum strenuè, ac diligenter exercuit. Nam, ut omittam incommoda, quæ propter Deum ex voluntaria paupertate, ex crebris itineribus ad montana Iudææ ad Nazareth, ad Bethlehem, in Ægyptum, rursum in Galileam, & per singulos annos ad festa Ierosolymitana, & ex commoratione ad aliquot annos in terra Ægypti inter populos nefario Idolorum cultui deditos, aliisque quas in se ipsa sustinuit molestiis; Grauiissima tanè fuerunt, quæ ex filij, quem vnice diligebat, doloribus, & cruciatibus per compassionem sensit, quibus veluti a utissimò gladio, iuxta Simeonis vaticinium, eius anima transfixa est; tum in filij Circumcisione, & in molestijs, quas ex paupertate, & in Ægyptum fuga idem subiuit; tum etiam in blasphemijs, ac persecutionibus à Iudæis eidem Christo dum in terris ageret illatis, & tandem in eiuſdem acerbiſſima, ac ignominioſiſſima passione, & necè, quam ipsa præfens spectauit quæ omnia fortitudine, ac constantia incredibili pertulit, ita ut iuxta crucem filij, què summo amore complectebatur, non conſternata iaceret, sed viriliter ſtaret; quod Ambrosius in oratione in obitu Valentiani illis verbis expendit; *Stabat & sancta Mater iuxta crucem filij, & spectabat Virgo unigeniti passionem stantem illam lego, stantem non lego.* hæc ille. Verùm de Virginis constantia admirabili in Christi passione plura diximus c. 11. vbi ostendimus ad gloriam, meritumque martyrij nihil illi defuisse, quam compiures Patres propter dolorem, quem in filij necè summa patientia pertulit acerbiſſimum, meritò plusquam martyrem appellare non dubitant

Luc. 1.
Matth. 2.
Luc. 2.

Deipara
Christo
patientis
fortiter
passa est
Luc. 2.

Iuan. 19.

Ambros.

Deipara
qua nam
fortiter
operata
est.
Genes. 3.

S. Thom.

16 Quod si de altero Fortitudinis actu loquamini, quo *terribilicè* *ut* *Castorum acies ordinata* Dæmones sæuissimos humani generis hostes multipliciter domuit, atque deuicit, factis in præsentia sit illud Genes. 3. quo serpentis tartarei caput contritura à Domino prænunciatur, idque qua ratione præstiterit sequentibus capitibus copiosè exponemus.

Quod si fortitudinis magnitudo ex magnitudine dictionis pensanda est, quemadmodum tradit sanctus Thomas 2. 2. quæst. 124. articulo 3. ita ut ex alienius rei amore supra vires interdum aliquid perferamus, vel aggrediamur; id quod videre licet etiam in brutis, quæ pro vita tuenda omnibus naturaliter charissima, animos, viresque ad resistendum,

& oblectandum exerunt solito maiores; quæque pro filiis defendendis, couertendisque quorum amorem natura parentibus indidit, strenuè dimicant, seque etiam vltro in extremum vitæ discrimen obiciunt. Quo circa Cant. 8. meritò dicitur: *Fortis est mors dilectio, dura sicut infernus amulatio.* Sanè fortitudinis Deiparæ præstantiam in iis, quæ ad Dei honorem spectant, aliqua ex parte intelligemus, si eximiam eius in Christum charitatem, de qua vberius cap. 9. egimus, nobiscum animo reputeamus.

17 Iam verò de Temperantia, quæ in virtutum Cardinalium ordine quarta reponitur, qua ratione in Deipara maximè eniuicet, dicendum est. Et huius quidem virtutis partes quas vocant subiectiuas, quæ sunt eius species, Auctore sancto Thoma 2. 2. quæst. 143. art. 1. recensentur; Abstinentia cibi; Ieiunium, quod est actus abstinentiæ; Sobrietas potus; Castitas, cuius par est virginitas. Partes verò potentiales, seu virtutes ipsi temperantiæ connexæ plures loco citato numerantur, eiuſmodi sunt, Mansuetudo, Clementia, Humilitas, Modestia, tum in exteriori corporis actione, tum etiam in eiuſdem corporis ornatu, ac vestibus, & reliquæ similes virtutes. & sanè his omnibus in gradu quodam perfectissimo Deipara instructa est atque ornata, quod breuiter sic demonstratur. Si enim temperantia, teste sancto Thoma tentia par. quæst. 7. articulo 2. ad tertium, tantò perfectior est in homine, quantò magis prauis concupiscentijs caret, atque ea de causa huiusmodi virtutem in Christo Domino fuisse concludit. Qualis ergo, quantaque temperantiæ perfectio præ cunctis puris creaturis fuisse existimanda est in Deipara, quæ non tantum omni praua concupiscentia caruit, verum etiam singulari privilegio peccati fomitum. (qui ex sacro Concilio Tridentino effione quinta ex peccato est, & ad peccatum inclinatur) perpetuò extinctum; ne dum religatum habuit, quemadmodum cap. 7. videmus. Quare Chyloſtomus homilia in Domini hypapantem: *Bona, inquit, Maria vltra omnem humanam naturam modum Modestiam atque Temperantiam excoluit. ac ob id vn. meritorum Dominum in vltimo gestare promeruit.*

Quod si de singulis temperantiæ virtutibus, quæ perfectionem dicunt, & in Deipara præ reliquis sanctis fuerunt, agere velimus; lon-

Cant. 8.

Deipara
temperantia.

S. Thom.

S. Thom.

Cōc. Triē.

Chryſost.

Ignatius.
Ambros.
Damasce.

gius quam par est ab instituto digrediemur; liquas tamen attingere satis sit in præsentia: & quod peccat ad Abſtinentiam, Jeiunium, Sobrietatem, Modestiam, & reliquas huiusmodi Deiparæ virtutes, sanè locupletissimi earum testes esse possunt Ignatius, Ambrosius, Damasceus, aliique Patres, quorum verba in initio huius capitis attulimus. nec tamen silentio præterire possum Albertum Magnum Virginitatis sanctissimæ studiosissimum, qui non minus verè, quam acurè id, quod dicimus optima ratione ostendit, quam sanctus Antoninus affert 4. par. tit. 19. cap. 17. §. 4. vbi probare nititur Deiparam mediocritate humilis vestimenti omnes alios superasse. quam rationem cum ad multa, quæ de Deipara prædicantur, referri possit, hic ascribendum duxi: Cum enim in nonnullis viribus habitæ rationi personæ, & aliarum circumstantiarum, quædam mediocritas interdum su tenenda circa particularia (inquit Albertus apud sanctum Antoninum loco citato) Ars secundum Philosophum medium determinare nescit, singularia enim infinita sunt, nec est eorum disciplina: sed in huiusmodi Gratia potentior est ars, dicimus ergo quod in hoc beata Maria alios excessit in cultu vestium, quod super artem perunctionem Spiritus sancti sciunt mediocritatem super omnes in huiusmodi observare. sic ille, Pari etiam ratione Virgo beatissima præ cæteris Sanctis per eandem sancti Spiritus unctionem in reliquis virtutum actibus debitam mediocritatem novit, atque tenuit.

Epiphani.
Presbyt.
Constantinop.
Niceph.
Cedrenus.

De eius porro Modestia in vestibus, & corporis ornatu illud scriptum reliquit Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus in vita Deiparæ, & ex Epiphaniio Nicephorus lib. 2. hist. 23. *Vestimentis inquit, quæ ipsa gestavit coloris natiui contenta fuit, id quod etiam nunc sancti capiti eius velamen ostendit.* sic ille; & Cedrenus in compendio, agens de moribus Deiparæ: *Vestes, inquit, amplexans nullo colore tinctas.* quibus consentit Damasceus orat. de Nativ. quem supra citavimus, de hoc agens: *Honestus, inquit, vestitus mollitiem omnem ac luxuriam fugiens, sic ille.*

Damasce.

MORTIFICATIONIS VIRTUS
in Deipara.

Mortificatio
Deiparæ.

18 **A**d abstinentiam, & reliquas, quas commemoravimus Deiparæ virtutes, attendenda videtur mortificatio eximia, quæ Dei-

para suum innocentissimum corpus rationi minimè repugnans, sed spiritui concors, & obsequentissimum; ad Dei tamen gloriam, & Christi passionibus magis communicaret, ieiuniis, vigiliis, variisque afflictationibus, ex Ambrosio supra citato, exercebat: ideoque hæc mortificationis virtus in Deipara per myrrham, amaram illam quidem, sed odoriferam, & quæ incorruptionem corporibus tribuere solet, rectè significatur. quemadmodum S. Antoninus 4. par. tit. 15. c. 17. §. 4. animadvertit; Mortificatio enim carni quidem est invidiosa, sed Deo valde grata, atque bono exemplo veluti odoris flagrantia recreat, & ad curandum in odorem huiusmodi vngentur, nimirum ad pietatis opera strenue suscipienda excitat, atque ad peccatorum putredinem à nobis arcendam mirum in modum confert: Myrrha verò, cui Deiparæ Mortificatio comparatur, non qualiscumque, sed electa, illa quidem, ac præcipua memoratur Ecclesiast. 24. illis verbis: *Quasi myrrha electa dedi suavitatem odoris.*

Ambros.

S. Anton.

Ecclesiast.

CLEMENTIA DEIPARÆ, EIVS
que mansuetudo.

19 **Q**UAMVIS Deipara erga semetipsam, ut dixi, per mortificationem severa fuerit, ac benignam per clementiam, & mansuetudinem se exhibet, de quibus aliqua breviter perstringamus. Sanè temperantia sicuti virtuti principali ex D. Thoma 2. 2. quæst. 157. art. 3. & 4. adungitur clementia, quæ ex Seneca lib. 2. de clementia c. 3. Est quædam animi lenitas: superioris in constituendis pænis, & ex eodem sancto Thomâ provenit ex quadam dulcedine affectus, quæ ab omni eo, quod alium committate potest, abhorret, ideoque maximè accedere videtur ad charitatem, quæ est possissima virtutum, ita sanctus Thomas: & hæc quidem virtus Regibus, ac Principibus maximo fuit semper ornamento, adeò ut vel ipsi tyvanni saevitia insignes, clementissimi nomine se cohonestari affectarint. Hæc porro virtus in beatissima Virgine mundi Regina cumulatissimè invenitur, quæ apud Christum pro condonandis, vel minuendis pænis, quæ iustè nostris sceleribus debentur, intercedit; de quo pluribus differimus supra cap. 16. vbi de eius misericordia, & infra cap. 30. vbi eam Advocatæ munere fungi ostendemus.

Clementia

S. Thom.

Seneca

Thomâ

Thomâ

Thomâ

Thomâ

Thomâ

Thomâ

Thomâ

Thomâ

Thomâ

Hinc

Prov. 31. Hinc est, quod *Prov. 31.* de Muliere illa forti, qua cap. 4. Deiparam describi diximus, inter alia à Salomone illud prædicatur: *Lex clementia in lingua ejus*: & Ecclesia in celebri

Offic. Eccl. illa precatone, cujus initium est *Salve Regina*, eam illis verbis reverenter invocat: *O clemens, opia, o dulcis Virgo Maria*: qua suavissima in vocatione omnes ad Virginem preces claudendas merito vir quidam sanctitate præclarus dicebat. quin etiam ips quoque, qui erga eandem Virginem impiè secesserunt, & ad eam confugiunt, veniam legitur impetrasse. Cujus rei exemplum sic illud Theophili, qui dæmonis suggestionem eam, ejusque filiam chirographo à se conscripto abnegarat, & per eam misericordiam obtinuit, de quo supra cap. 20. Quare Bernardus sermone Signum magnum, agens de Deipara: *Nihil, inquit, auferum in ea, nihil terribile, tota suavis est, effervens las, & lanam. & mox: Quod si (ut verè sunt) plena magis omnia pietatis, & gratia, plena mansuetudinis, & misericordia, qua ad eam pertinent inveniatis, ago gratias ei, qui talem tibi mediatricem benignissima miseratione providit.* sic Bernardus.

Manfuetudo Mariae Manfuetudinem verò, (quæ ex Aristotele octavo Ethicor. cap. 5. & ex D. Thoma loco citato, moderatur itam secundum rectam rationem, & in eundem effectum interdum concurrat cum clementi) in Deipara fuisse testantur sanctus Ignatius in Epistola ad sanctum Joannem, in qua eam injuriantibus gratam prædicat, & Damascenus oratione 1. de Nativitate: *Sermo, inquit, ejus jucundus ex leni anima procedens*: & Bonaventura in speculo cap. 8. *Maria, inquit, mansuetissima fuit per lenitatem, patientissima contra omnem adversitatem. Nam licet Christi passio veluti acutissimus gladius animam Mariae per compassionem pertransiit, juxta prophetiam Simeonis: ipsam tamen nec per odium occidit, nec per impatientiam vulneravit. Maria enim inoffensores filij sui nunquam odit, nunquam contra eos impatiens fuit. Nam si alij Martyres in suo martyrio corporali patientissimi fuerunt, quanto magis martyr nostra Maria, in suo martyrio spiritali: & infra: *O mira Maria patientia, & mansuetudo, qua non solum patientissima fuit, dum coram ipsa filius ejus crucifigeretur, sed etiam dum ante crucifixionem propter ipsam filius ejus vilipenderetur: sicut in Evangelio Marci dicitur: Nonne hic est fabri filius, & Mariae tui post paucos sequitur, Et**

Manfuetudo Mariae Manfuetudinem verò, (quæ ex Aristotele octavo Ethicor. cap. 5. & ex D. Thoma loco citato, moderatur itam secundum rectam rationem, & in eundem effectum interdum concurrat cum clementi) in Deipara fuisse testantur sanctus Ignatius in Epistola ad sanctum Joannem, in qua eam injuriantibus gratam prædicat, & Damascenus oratione 1. de Nativitate: *Sermo, inquit, ejus jucundus ex leni anima procedens*: & Bonaventura in speculo cap. 8. *Maria, inquit, mansuetissima fuit per lenitatem, patientissima contra omnem adversitatem. Nam licet Christi passio veluti acutissimus gladius animam Mariae per compassionem pertransiit, juxta prophetiam Simeonis: ipsam tamen nec per odium occidit, nec per impatientiam vulneravit. Maria enim inoffensores filij sui nunquam odit, nunquam contra eos impatiens fuit. Nam si alij Martyres in suo martyrio corporali patientissimi fuerunt, quanto magis martyr nostra Maria, in suo martyrio spiritali: & infra: *O mira Maria patientia, & mansuetudo, qua non solum patientissima fuit, dum coram ipsa filius ejus crucifigeretur, sed etiam dum ante crucifixionem propter ipsam filius ejus vilipenderetur: sicut in Evangelio Marci dicitur: Nonne hic est fabri filius, & Mariae tui post paucos sequitur, Et**

Manfuetudo Mariae Manfuetudinem verò, (quæ ex Aristotele octavo Ethicor. cap. 5. & ex D. Thoma loco citato, moderatur itam secundum rectam rationem, & in eundem effectum interdum concurrat cum clementi) in Deipara fuisse testantur sanctus Ignatius in Epistola ad sanctum Joannem, in qua eam injuriantibus gratam prædicat, & Damascenus oratione 1. de Nativitate: *Sermo, inquit, ejus jucundus ex leni anima procedens*: & Bonaventura in speculo cap. 8. *Maria, inquit, mansuetissima fuit per lenitatem, patientissima contra omnem adversitatem. Nam licet Christi passio veluti acutissimus gladius animam Mariae per compassionem pertransiit, juxta prophetiam Simeonis: ipsam tamen nec per odium occidit, nec per impatientiam vulneravit. Maria enim inoffensores filij sui nunquam odit, nunquam contra eos impatiens fuit. Nam si alij Martyres in suo martyrio corporali patientissimi fuerunt, quanto magis martyr nostra Maria, in suo martyrio spiritali: & infra: *O mira Maria patientia, & mansuetudo, qua non solum patientissima fuit, dum coram ipsa filius ejus crucifigeretur, sed etiam dum ante crucifixionem propter ipsam filius ejus vilipenderetur: sicut in Evangelio Marci dicitur: Nonne hic est fabri filius, & Mariae tui post paucos sequitur, Et**

Manfuetudo Mariae Manfuetudinem verò, (quæ ex Aristotele octavo Ethicor. cap. 5. & ex D. Thoma loco citato, moderatur itam secundum rectam rationem, & in eundem effectum interdum concurrat cum clementi) in Deipara fuisse testantur sanctus Ignatius in Epistola ad sanctum Joannem, in qua eam injuriantibus gratam prædicat, & Damascenus oratione 1. de Nativitate: *Sermo, inquit, ejus jucundus ex leni anima procedens*: & Bonaventura in speculo cap. 8. *Maria, inquit, mansuetissima fuit per lenitatem, patientissima contra omnem adversitatem. Nam licet Christi passio veluti acutissimus gladius animam Mariae per compassionem pertransiit, juxta prophetiam Simeonis: ipsam tamen nec per odium occidit, nec per impatientiam vulneravit. Maria enim inoffensores filij sui nunquam odit, nunquam contra eos impatiens fuit. Nam si alij Martyres in suo martyrio corporali patientissimi fuerunt, quanto magis martyr nostra Maria, in suo martyrio spiritali: & infra: *O mira Maria patientia, & mansuetudo, qua non solum patientissima fuit, dum coram ipsa filius ejus crucifigeretur, sed etiam dum ante crucifixionem propter ipsam filius ejus vilipenderetur: sicut in Evangelio Marci dicitur: Nonne hic est fabri filius, & Mariae tui post paucos sequitur, Et**

Manfuetudo Mariae Manfuetudinem verò, (quæ ex Aristotele octavo Ethicor. cap. 5. & ex D. Thoma loco citato, moderatur itam secundum rectam rationem, & in eundem effectum interdum concurrat cum clementi) in Deipara fuisse testantur sanctus Ignatius in Epistola ad sanctum Joannem, in qua eam injuriantibus gratam prædicat, & Damascenus oratione 1. de Nativitate: *Sermo, inquit, ejus jucundus ex leni anima procedens*: & Bonaventura in speculo cap. 8. *Maria, inquit, mansuetissima fuit per lenitatem, patientissima contra omnem adversitatem. Nam licet Christi passio veluti acutissimus gladius animam Mariae per compassionem pertransiit, juxta prophetiam Simeonis: ipsam tamen nec per odium occidit, nec per impatientiam vulneravit. Maria enim inoffensores filij sui nunquam odit, nunquam contra eos impatiens fuit. Nam si alij Martyres in suo martyrio corporali patientissimi fuerunt, quanto magis martyr nostra Maria, in suo martyrio spiritali: & infra: *O mira Maria patientia, & mansuetudo, qua non solum patientissima fuit, dum coram ipsa filius ejus crucifigeretur, sed etiam dum ante crucifixionem propter ipsam filius ejus vilipenderetur: sicut in Evangelio Marci dicitur: Nonne hic est fabri filius, & Mariae tui post paucos sequitur, Et**

Manfuetudo Mariae Manfuetudinem verò, (quæ ex Aristotele octavo Ethicor. cap. 5. & ex D. Thoma loco citato, moderatur itam secundum rectam rationem, & in eundem effectum interdum concurrat cum clementi) in Deipara fuisse testantur sanctus Ignatius in Epistola ad sanctum Joannem, in qua eam injuriantibus gratam prædicat, & Damascenus oratione 1. de Nativitate: *Sermo, inquit, ejus jucundus ex leni anima procedens*: & Bonaventura in speculo cap. 8. *Maria, inquit, mansuetissima fuit per lenitatem, patientissima contra omnem adversitatem. Nam licet Christi passio veluti acutissimus gladius animam Mariae per compassionem pertransiit, juxta prophetiam Simeonis: ipsam tamen nec per odium occidit, nec per impatientiam vulneravit. Maria enim inoffensores filij sui nunquam odit, nunquam contra eos impatiens fuit. Nam si alij Martyres in suo martyrio corporali patientissimi fuerunt, quanto magis martyr nostra Maria, in suo martyrio spiritali: & infra: *O mira Maria patientia, & mansuetudo, qua non solum patientissima fuit, dum coram ipsa filius ejus crucifigeretur, sed etiam dum ante crucifixionem propter ipsam filius ejus vilipenderetur: sicut in Evangelio Marci dicitur: Nonne hic est fabri filius, & Mariae tui post paucos sequitur, Et**

Manfuetudo Mariae Manfuetudinem verò, (quæ ex Aristotele octavo Ethicor. cap. 5. & ex D. Thoma loco citato, moderatur itam secundum rectam rationem, & in eundem effectum interdum concurrat cum clementi) in Deipara fuisse testantur sanctus Ignatius in Epistola ad sanctum Joannem, in qua eam injuriantibus gratam prædicat, & Damascenus oratione 1. de Nativitate: *Sermo, inquit, ejus jucundus ex leni anima procedens*: & Bonaventura in speculo cap. 8. *Maria, inquit, mansuetissima fuit per lenitatem, patientissima contra omnem adversitatem. Nam licet Christi passio veluti acutissimus gladius animam Mariae per compassionem pertransiit, juxta prophetiam Simeonis: ipsam tamen nec per odium occidit, nec per impatientiam vulneravit. Maria enim inoffensores filij sui nunquam odit, nunquam contra eos impatiens fuit. Nam si alij Martyres in suo martyrio corporali patientissimi fuerunt, quanto magis martyr nostra Maria, in suo martyrio spiritali: & infra: *O mira Maria patientia, & mansuetudo, qua non solum patientissima fuit, dum coram ipsa filius ejus crucifigeretur, sed etiam dum ante crucifixionem propter ipsam filius ejus vilipenderetur: sicut in Evangelio Marci dicitur: Nonne hic est fabri filius, & Mariae tui post paucos sequitur, Et**

Manfuetudo Mariae Manfuetudinem verò, (quæ ex Aristotele octavo Ethicor. cap. 5. & ex D. Thoma loco citato, moderatur itam secundum rectam rationem, & in eundem effectum interdum concurrat cum clementi) in Deipara fuisse testantur sanctus Ignatius in Epistola ad sanctum Joannem, in qua eam injuriantibus gratam prædicat, & Damascenus oratione 1. de Nativitate: *Sermo, inquit, ejus jucundus ex leni anima procedens*: & Bonaventura in speculo cap. 8. *Maria, inquit, mansuetissima fuit per lenitatem, patientissima contra omnem adversitatem. Nam licet Christi passio veluti acutissimus gladius animam Mariae per compassionem pertransiit, juxta prophetiam Simeonis: ipsam tamen nec per odium occidit, nec per impatientiam vulneravit. Maria enim inoffensores filij sui nunquam odit, nunquam contra eos impatiens fuit. Nam si alij Martyres in suo martyrio corporali patientissimi fuerunt, quanto magis martyr nostra Maria, in suo martyrio spiritali: & infra: *O mira Maria patientia, & mansuetudo, qua non solum patientissima fuit, dum coram ipsa filius ejus crucifigeretur, sed etiam dum ante crucifixionem propter ipsam filius ejus vilipenderetur: sicut in Evangelio Marci dicitur: Nonne hic est fabri filius, & Mariae tui post paucos sequitur, Et**

scandalizabantur in eo. Revera faber est Christus, sed qui fabricatus est Auroram, & Solem. hæcenus Bonaventura. Quod si ex glossa in Matth. 5. Mites sunt, qui malis moribus dominantur: & ex alia glossa, Mansuetus est, qui nec irascitur, nec irritatur, nec nocere cogitat: satis apparet Deiparam fuisse præ omnibus mitissimam, quæ perfectum sui dominium absque malis moribus, & absque pugna interiori habebat, & nullis nocere, omnibus autem proficere studuit, nulli verbum asperum loquuta, quod ex Evangeliorum historia observavit Bernardus sermone Signum magnum. Reliqui enim Sancti non sine pugna suarum passionum dominium obtinuerunt. Quocirca merito de Deipara canit Ecclesia.

*Virgo singularis,
Inter omnes mitis,
Nos culpas solutos,
Mitosæ, & castos.*

Glossa ordinaria.

Bernardus.

Offic. Eccl.

VIRGINITAS DEIPARÆ

Virginitas quoque Deiparæ illibata, quam ipsa prima omnium voto emisso Deo optimo consecravit, ea fuit, ut propter summam in hac virtute puritatem, atque præstantiam jure optimo Virgo Virginum appelleretur, de qua Basilius hom. de Christi generatione: *Nulla, inquit, puritate par Mariae virginitas inter homines ad effectum Sancti spiritus excipiendum est reperita, quo in eam superueniente vera Dei genitrix est effecta. Et Ambrosius libr. 1. de Virginitate inter virginitatis laudes, & hæc recenset, quæ ad Deiparæ virginitatem spectat: Hæc, inquit, nubes, ætra, Angelos, sidera, transgrediens, Verbum Dei in sinu Patris invenit, & toto hausit pectore. sic Ambrosius. Deum enim, inquit Bernardus homil. 2. super missus est. hujusmodi decebat Nativitas, qua non nisi de Virgine nasceretur: talis & congruebat Virgini partus, ut non pareret, nisi Deum. Et gaudia matris habens eum virginitatis honore, nec primam similem visa est, nec habere sequentem. Atque ita in Deipara virginitas (ut verbis utat Bern. ser. signum magnum) ex fecunditate, & ex virginitate fecunditas mutuis sese radiis illustrare hæc duo sidera videntur. Quinimo Deipara non tantum hominibus, sed ipsis etiam Angelis virginitate præcellit, quod c. 32. ubi de ejus virginitate copiosè agitur, ostendemus. Illud addam*

Virginitas Deiparæ

Basilius.

Ambrosius.

Cap. 32.

N n 2 ex Bo-

Bonavent. ex Bonaventura in speculo capite 4. Ex quo, inquit, Maria Virgo de Spiritu sancto divina est prole secundata, nequaquam virginitas ejus tali ex prole est vitata, sed mirabiliter est in tanta prole glorificata: nam in prole approbata, in prole consecrata, in prole nobilitata, in prole ditata. **Edotata** & **co-signata** & **confirmata** est tua virginitas o Maria hæc Bonaventura. & **Idelfon.** fundus sermone de Assumptione, agens de Deipara. Et sicut, inquit, de altera Maria dictum est, ista optimam partem eligit, quia prima omnium seminarum Deo virginitatem obtulit, & idcirco promeruit, ut Dei filius Angelo nunciante ex ea corpus nostræ redemptionis susciperet. **Luc. 1.** ficille.

HVMILITAS DEIPARÆ.

Maria hu. **27** **Virginitati** Deiparæ proximè adnectenda est eius humilitas. harum enim virtutum, inquit Bernardus homilia 1. super missus est, pulchra est permixto: nec mediocriter Deo placet illa anima, in qua & humilitas commendat virginitatem, & virginitas exornat humilitatem: sed quæta putas veneratione esse digna, in qua humilitatem exultat sacūditas & pariter consecrat virginitatem? sic ille. Decet enim, inquit Ambrosius libro 2. in Lucam ut quando castior Virgo tanto sit humilior. Et sanè humilitas reliquis virtutibus in primis est necessaria, cum ex Basilio cap. 5. constitutionum theiaurus sit securissimus omnium virtutum, & ex Bernardo sermone 1. de natali, & D. Thomas 2. 2. quæst. 161. au. 5. ad secundum, fundamentum sit, atque custos virtutum. Quis enim, teste Gregorio homil. 7. in Euangelio sine humilitate congregat, quasi in vento puluerem portat: & unde aliquid ferre cogitur, inde deterius cecatur. At verò humilitatis virtus in Deipara maxime eluxit, & per Nardum fragrantissimam, quæ, cum esset Rex in accubitu suo dedit odorem suum, ex Rupertio in Cant. & Bernardo sermone 8. de Assumptione significatur. Nardus enim frutex est teste Plinio libr. 12. histor. capit. 12. breui, nigra, fragilique radice odorem mittens, ita Deipara tamen in oculis suis exigua & abjecta, quæ de se ipsa Cant. 1. dicebat Nigra sum, sed formosa, humilitatis tamen eius odor, ex Rupertio in Cant. 1. Deum unum uolentem, velut suauis odor, qualis de nullo unquam usque ad ipsum spirauit, vel spirare potuit sacro ficio, tantus quæ fuit, ut ad Deum in suo accubitu regere uenerit, eamque ad gremium Virginis per

Inarnationem traxerit. Et certe suspicienda omnibus, atque imitanda Deiparæ humilitas, eo magis erit imitanda quò pluribus, ac maioribus Dei domibus omnibus puris creaturis singulariter exiit exornata. Quod eleganter expendit Bernardus serm. 4. de Assumptione. Quanta, inquit, & quam pretiosa humilitatis virtus, cum tanta puritate cum innocentia tua, cum conscientia prorsus absque delicto, immò cum tanta gratia plenitudine? Unde tibi tanta humilitas o Beata? digna plane, quam respiceret Dominus, cuius decorem concupisceret Rex, cuius odore suauissimo ab æterno illo paterni sinu atraheretur accubui. Audi Mariam in Euangelio, Reflexit (inquit) humilitatem Ancilla sua: audi eandem in Epithalamio, cum esset Rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suum: Nardus quippe herba humilis est, & pectus pargat, ut man fistum sit, humilitatem Nardi nomine designat: cuius odor: & decor inuenere gratiam apud Deum. hæc tenus Bernardus. Idem sermone 42. in Cantica enarrans illud Cant. 1. Nardus mea dedit odorem suum. Cant. 1. Nardus, inquit, humilis herba est, & calidana per Nardura, per hanc non inconuenienter virtus humilitatis accipitur, sed qua sancti amoris vaporibus flagret, est enim humilitas, quam parit uirtus: & huiusmodi est humilitas, quam charitas format, & sancti & sermone 45. Decor, inquit, anima est humilitas, Verum in eo, qui grauius peccauit, & si amanda, non tamen est admiranda humilitas: at si quis innocentiam retinet, & nihilominus humilitatem jungit: nonne is tibi uidetur geminum animam possidere decorem? Sancta Maria sanctissimo deo concipuit Rex decorem eius: quin humilitatem innocentia sociauit: merito admiranda: cui sanctitas amissa humilitatem non attulit, sed serua admisit. Idem hom. 4. super missus est: Humiliter, inquit, respondet, ut sedes gratia prepararetur. ecce Ancilla Domini. Quæ est hæc tam subleuis humilitas, quæ cedere non nouit honoribus, insolescere gloria nescit: mater Dei eligitur & Ancillam se nominauit Non mediocriter reuera humilitatis insignis, nec oblata tanta gloria, obliuisci humilitatem: non magnum est esse humilem in obsequio: magna prorsus & rara uirtus humilitas honorata hæc ille. & Damascenus orat. 1. de Natiuitate: Hoc admiratur in Deipara: Animus, inquit humilis in sublimibus contemplationibus Ambrosius in cap. 6. Apoc. 1. Per

Humilitas
Deipara
per Nardum
significatur.
Cant. 1.
Rupertus.
Bernard.
Plinius.
Cant. 1.
Rupertus.

Humilitas
Deipara
per Nardum
significatur.
Cant. 1.
Rupertus.
Bernard.
Plinius.
Cant. 1.
Rupertus.

ate montana conscendit, ut Elisabeth ministraret. Idem sermone de Aquæ ductu: In Virgine, inquit, quæ montana conscendit, tanquam fonticulus triplex feruebat, in quærenda gratia charitatis splendebat in carne virginitas, humilitas in obsequio eminebat. Quid de hac humilitate sublimius venisse Matrem Domini sui ad se mirabatur Elisabeth, sed iam magis miratur, quod in-

Luc. 1. *flar filij. & ipsa non ministrari venerit, sed ministrare, hæc Bernardus.*

Perfectissimi *Qua in te Deipara perfectissimum humilitatis gradum tenuit. Perfecta enim humilitas, inquit glossa Matth. 3. habet tres gradus, primus est subdere se maiori, & se non præferre aequali, & hic gradus vocatur sufficiens, & omni isto necessarius. Secundus est subdere se aequali, nec præferre se minori: & hic dicitur abundans, Tertius subesse minori, in quo est omnis iustitia, quam Christus Dominus se implere dixit, cum à Ioan-*

Matth. 3. *ne baptizari voluit, ita Glossa. Propterea Bernardus serm. de Aquæ ductu ad hoc spectans: Abijt, inquit, in montana cum festinatione, &*

Humilitas *visitauit Elisabeth; & in ministerio eius erat quæ Deiparam si mensibus tribus, ut iam tunc posset dicere matrem mater, quod tanto post filio dixit filius, sine modo, sic enim docet nos implere omnem iustitiã, Ita Bernardus. Cum autem Elisabeth à spiritu sancto edocta miraretur (verba sunt Bernardi sermone Signum magnum) personam venientis, dicens: Vnde hoc mihi, ut viderem Matrem Domini mei ad me commendaretur, & vocem salutantis, ad quam exultauit in gaudio infans in utero suo, & beatificaret fidem credentis: Magna quidem praecordia, sed & deuota humilitas nihil sibi passa reserere, in eum magis vniuersa refudit, cuius in se beneficia laudabatur. Tu inquit, magnificas matrem Domini, sed Magnificas anima mea Dominum, hæc Bernardus. & Ildesonus sermone*

Luc. 1. *Ildesonus de Assumptione, in nullo, inquit, de se præsumpsit Virgo, in nullo aliquid de se alium sapit: sed tota in Deo exultat, & tota eius anima Dominum magnificat: Nihil sibi tribuit meritorum, nihil sibi de se applaudit, sed solummodo quæ Dei sunt, requirit, & sapit, idcirco in illo tota exultat, solum sibi vendicat humilitatem Ancilla, quæ mater Saluatoris ab Angelo veneratur, sic ille.*

Humilitas *Ad Deiparæ quoque humilitatem referri possunt quam plurima abiectissima, quæ ex spontanea paupertate non sine magno incommodo iube cogebatur, & licet ab Euangelicis non omnia sint literis consignata, ea tamen pie conijcere licet ex for-*

deuti stabulo, in quo filium est enixa, & ex vili præsepio, in quo eum pannis involutum, quia non erat ei locus in diuersorio, reclinare coacta est, & hoc ipsum præsepio (inquit Bernardus in speculo Euangelicæ sermonis) à brutis animalibus mutuo accepit. In eodem deinceps stabulo ad præscriptum vsque purificationi tempus per dies quadraginta est commorata; cuius rei argumentum est, quod post dies tredecim, teste Hieronymo epist. 2, & alius, in eadem spelunca à magis fuerit inuenta cum filio.

24. Quoniam verò ex Anselmo libr. de similitudinibus, inter septem, quos recenset humilitatis gradus, Quintus est, ut quis patienter sustineat dicere contemptibilem. Sextus, ut patiatu contemptibiliter se tractari, ut patiatu contemptibiliter se tractari. Septimus, ut hoc amet: hinc facile profundam Deiparæ humilitatem colligimus, quicquid enim contumeliarum, quicquid irrisionum, ac tormentorum, in integro Dominicæ prædicationis triennio, toto passionis eiusdem tempore à Iudæis, ab Herodis, Pilati quæ in libris, tum verbis, tum factis, ea præsertim uident, ac vidente, Christo eius filio est irogatum, id omne non tantum Virginitatis Matris animum acerrimè sauciuit, verum in eius quoque maximum contemptum cessit. Illa enim in Christi faciem iactata conuicia, & blasphemie, illa in sanctissimum vultum coniecta sputa, impacti colaphi, illa exprobrantium opprobria, ac diuersa illusionum genera in domo Cayphæ, Herodis, Pilati obita, quod Barabbæ postpositus, quod communi totius populi iniano clamore ad crucis patibulum postulatus, quod flagris atrocissimè toto corpore proscissus, quod in affectati Regis speciem Regis insignibus per dendiculum ab vniuersa cohorte illusus, ac spinea corona capite redimitus, quod crucem suis ipse humeris bauiauerit, quod in mediolationum veluti eorum Princeps, in ipsa Cruce per suramam ignominiam suffixus obierit, id omne, ut diximus, in maximum Virginitatis etiam Matris, quæ stabat iuxta Crucem, opprobrium, & humiliationem recidebat. Præsertim, quia interdum nominatim eam perstringebant, Christo familie paupertatem obicientes, & quasi per contemptum dicentes illud Marci 6. Vnde huc hæc omnia, nonne hic est faber, filius Maria? & mox, &

scanda-

Bernardus

Hieronymus

Deipara

Humilitas

Matris

Christi

passionis

in Cruce

passionis

Tudor

gineus

Deipara

Ambr

Leon

Iudæi

quidam

Deipara

Marci

Matth

scanda-

scandalizabantur in eo: quæ tamen omnia, ut supra animadvertit Bonaventura in spec. ca. 8. ipsa non minus humiliter, quam patienter æquo animo ferebat. Et sanè Iudæi eam ex generosa David progenie ortam inficiari nõ poterant, cum id de Christo eius filio apud õnes adeo esset exploratũ, ut nemo. tamen Christõ maximè infensus, in dubium revocare sic ausus. Verũm propter Virginis sanctissimæ paupertatem de ea abjectè sic loquebantur, apud injustos enim rerum æstimatores.

Hiratus
Humilitas
tu graui
d. S. Bene-
dicto rec-
fissim Dei
parantia
nuntur.
Reg. S. Be-
S. S. com.

Tudor Vir-
gineus in
Deipara.
Ambros.

Et genus & formam regina pecunia donat. Quod si auctore sancto Benedicto experientissimo rerum spiritualium magistro, & monasticæ disciplinæ in occidente propagatore extimio, in sua regula capite 7. ad humilitatis gradus, quos postea sanctus Thomas 2. 2. q. 161. art. 6. explicat inter alias (ut ipsius fere verbis utar) hæc spectant, corde. & corpore, semper humilitatem indicare, defixu in terram vultibus. Taciturnitas, & pauca verba, ac rationabilia loqui: Deum timere, & memorem esse omnium, qua præcipit voluntatem propriam non sequi, sed per obedientiam subdere se majori. Denique intimo cordis affectu credere, & pronuntiare se omnibus viliorem. Hinc manifestè apparet, Deiparam humilitate singulariter claruisse.

Nam quod spectat ad pudor: in illum, qui non tantum humilitatis, sed & virginitatis comes esse solet; hic certè in Deipara mirificè eluxit, teste Ambrosio libro 2. de virginibus, ubi de Deipara eleganter id probat. Proditore, inquit, domo nescia, nisi eum ad Ecclesiam ed- veniret, & hos ipsum cum parentibus, & propinquis: domestico operosa secreto, forensi stipata comitatu, nullo tamen meliore sui custode, quam ipsa. & infatigabilis. Quid quod annis quoque omnibus ibat in Ierusalem solemni deo Pascha, exhibet eum Ioseph: ubique in virgine comes singularum virtutum est puor, h. e. inuisidus debet esse virginibus, sine quibus non potest esse virginibus. Nec ad templum igitur Maria sine pudoris sui custode processit. Hæc est imago virginis, sic Ambrosius.

Idem in commentar. in Lucam lib. 2. Et ingressus, inquit, ad eam Angelus, Disce Virginem moribus, disce Virginem verecundia, disce Virginem oraculo, disce mysterio. Trepidare virginum est, & ad omnes viri ingressus pavere, omnes viri affatus vereri, discat mubere, propositum pudoris imitari sola in pe-

netralibus, quam nemo virorum videret solum Angelus reperiret, sola sine comite sola sine teste, ne quo de genere depravaretur affatu ab Angelo salutatur. hæc Ambrosius.

25 Bernardus sermone Signum magnum Bernardus de Deipara hoc argumentum tractans, mansuetudinem pudoris, cordisque humilitatem in Deipara fuisse ex sacris literis sic probat: Gratissima, inquit, gemma in diademate micans in capite stela, rubor in facie hominis verecundi: An verò quis putat, quod hæc caruerit gratia, quæ gratia plena fuit. Pudibunda fuit Maria, ex Evangelio probamus: ubi enim aliquando loquax? ubi præsumptuosus? ubi videtur foris stabat, quærens loqui filio nec materna auctoritate sermonem interrupit, aut in habitationem irruit, in qua filius loquebatur, in omni denique textu Evangeliorum non nisi quater Maria loquens auditur. ita S. Bernardus.

Bernardus
Luc. 1.
Matth. 12
Deipara
quater lo-
cuta legi-
tur.
Ioan. 2. 1
Bernardus

In nuptiis verò Cana Galilææ, quamvis à filio dictum ei fuisset: Quid mihi & tibi est mulier, nondum venit hora mea: Ipsa tamen, inquit Bernardus, tanquam mitis, & humilis, corde, nec illi respondit, nec tamen desperavit, ministros admonens facere, quod dixit eis. & infatigabilis. Toties denique Maria filium audire non modò loquentem turbis in parabolis; sed & discipulis seorsim regni Dei mysteria revelantem, vidit miracula facientem; vidit deinde in cruce pendentem; vidit expirantem, vidit resurgentem, vidit & ascendentem; sed in his omnibus quoties verecundissimæ Virginis quoties pudicissimæ turris, vox memoratus auditur hæc Bernardus.

Petrus quoque Galatinus libro septimo de arcanis cathol. veri. cap. 5. restatur Deiparam usque adeo modestiam coluisse, ut eius oculi nihil inhonesti, nihil illiciti aspexerint, imò ut oculos nunquam elevarit, sicut ceteri homines facere solent, sed semper nisi Deum oraret, humi defixos tenuerit, atque inter ceteras perfectiones eo spiritu prophetiæ donata est, ut si forte aliquis inconcessum seu illicitum vel aditura, vel visura esset, illico eius aures, & oculi clauderentur, ita ut non nisi voluntati divinæ deservire viderentur. Hæc Galatinus, quæ rationi admodum consona esse nemo inficiabitur, ut rectè notavit Cam. l. de V. c. 13. 26 De eiº vero taciturn. ac silentio præter ea, quæ Bern. ja tetigit, supra, ubi de eiº prudè. ali. qua expèdimº in præfæte hoc tãtũ observat se su.

Deipara
ta. iuncto
tas præter
se su.

deus in ijs. quæ eius haurit cop. cornu vult. Mat. 1.

te sufficiat, eam ad tacendum, quàm ad loquendum fuisse promptiorem: nam cum inuenta esset in vtero habens de Spiritu sancto, quoniam ad sui commendationem id maximè pertinebat non vit quicquam tanti mysterij sancto Iosepho sponte aperire, tametsi suæ existimationis in re grauisima non leuem pateretur iacturam: verum totum diuinæ providentiæ commisit, quoad S. Ioseph ab Angelo huius mysterij est admonitus. Nec tantùm ipsa Deidona sibi collata alto silentio agebat, verùm etiam ex eius humilitate factum est, vt complura eius priuilegia in sacra Euangeliorum historia non sint literis mandata, vt colligere licet ex sancta Brigitta lib. 6. reuel. c. 94. vbi cum Deipara ei dixisset, Christum reurgentem sibi prius quàm alijs apparuisse, & palpabilem se ei ostendisse, subiicit: *Quamuis, inquit, non est scriptum propter humilitatem meam.*

Aliqua Deipara priuilegia in mine script. pro p. a. ius humilitatem. S. Brigitta

Epiph. Presb. Constantinop.

Epiphanius Presbyter Constantinopolitanus in vita Deiparæ, quam ex probatissimis Auctoribus se collegisse testatur, reiectis quibuldam malæ fidei scriptoribus de Virginis moribus multa affert, quæ Nicephorus in lib. 2. histor. cap. 23. scribit, ex quo ea, quæ ad rem nostram faciunt accipiam: *Erant MARIA, inquit Nicephorus, in rebus omnibus honesta, & gravis, pauca admodum, eaq; necessaria loquens, ad audendum facilis, & perquam affabilis honorem suum, & venerationem omnibus exhibens. & infra: Docens dicendi libertate aduersus omnes homines vsa est, sine risu, sine perturbatione, sine iracundia maximè, & mox: Erat denique factus omnis expers, simplex, minimeq; vulum sengers, nihil molliter secum irabens, sed humilitatem præcellentem colens. hæc ille,*

Canisius.

Vbi rectè obseruat Canisius libro 1. de B. Virgine cap. 13. illud quod Græcè habetur in Nicephoro *ha parrhesiasthos* & Interpres vertit decentem dicendi libertatem magis propriè, & significantius exprimi si dixeris eam cum omnibus loqui solitam sine audacia, quod virginali pudori propriè congruit:

In Deipara studium seruanda diuina legis. Cap. 37. Humilitas Deipara in Purificatione.

Quod si de diuino timore studioq; diuinæ legis seruanda in ijs etiam, ad quæ minimè astringebatur, sermo fiat, (nam & istud ad humilitatem a S. Benedicto referri diximus) de hoc quidem supra non nihil attigimus, & cap. 37. vberius agemus: vnico tantùm exemplo Purificationis in præsentia contenti erimus, in quo Deipara propter humilitatis, & obedientiæ exemplam, vt docet S. Thomas

3. part. quæst. 27. art. 8. Purificationis legem, cui minimè erat obnoxia subit, idq; non sine aliquo suæ existimationis dispendio: Purificatio enim instituta erat Levit. 12. ad tollendâ mulierum, qua suscepto semine conceperant, mundiciam quandam ex foribus parvis contraham. Deinde in hac purificatione offerretur agnus in holocaustum, & pullus columbar, siue turtur, pro peccato, pro pauperibus verò par turturum, aut duo pulli columbarum, unum in holocaustum, & alterum pro peccato & quamvis D. Thomas loco citato art. 3. velit huiusmodi sacrificium in libr. Levitico omnibus puerperis præscriptum, ad prolem spectare, ad expiationem scilicet peccati, in quo erat concepta, & nata: & ad quandam ipsius consecrationem, cui consentit glossa & Hugo in Levit. 12. & Rupertus lib. 2. in Levit. ca. 10. Beda: & Euthymius in Luc. 2. Alii tamen existimant illud sacrificium pro peccato ad matrem referri: nam pro ea iubebatur sacerdos orare, ita Lyranus, & Cajetanus in Levit. 12. & Abulenfis in Levit. q. 23. & Jo. lansenius in concordia cap. 10. Alii verò (quod mihi magis probatur) ad matrem & ad filium pertinere volunt, in qua sententia videtur esse Augusti lib. q. in Levit. quæst. 80. & Origenes homilia 14. in Levit. & Suarez: como 2. in 3. par. disp. 16. sect. 1. At verò Deipara quamvis de spiritu S. absque virili semine concepisset, id quod ab illa lege eam excipiebat; & quamvis ex partu illo virgineo quo Deum est enixa, vel ipsi factis punior remansisset, nec peccato ullo, vel ipsa, vel eius filius tenerentur, purificationis tamen legi se sponte subiicit, & veluti paupercula par turturum aut duos pullos celum bat: ad sacrificiū obtulit, quidquid de eius immunditia, vel de peccato pro quo sacrificium offerri videbatur, alii fallò existimare possent, quare Ambrosius lib. 2. de Virginibus studi diuinæ legis cognoscendæ, quod in Deipara elucebat, sic commendat: *Maria, inquit, conseruabat omnia hæc in corde suo. Quamvis mater Domini, discere tamen præcepta Domini desiderabat, & qua Deum genuerat, Deum tamen ferre cupiebat.*

27. De altero verò humilitatis gradu, quem S. Benedictus ponit, quo quis alienæ voluntati se subiicit, de quo Climacus grad. sancta h. na vultus si Climacus: *Moyse fuit principium legis: & obedientia, qua est em. filia humilitatis, perficit ipsam matrem suam humi-*

Leuit. 12. mirum in p. rificatio: n. terij, iust. sciam pro peccato ad proli ad mare p. d. are. S. Thoma. Tresq; p. ita p. ma ad p. rificatio. dan. Glossa. Hugo. Beda. Rupertus. dicitur pro matre. Euthymius. Lyranus. Cajetan. Abulen. lans. Tertius pro matre. p. rificatio. August. Origens. Suarez. Ambr. Luc. 2. Deip. in ca. lo vultus. Luc. Bern. dicit.

humilitatem sicut sancta Maria nata de synagoga
perhese syngagam, sic Climacus. Hunc autem
humilitatis gradum Apollolus Paulus ad Phil.
2. in Christo merito extollit cum ait: Humilia-
uit semetipsum factus obediens usque ad mortem.

Ac vero obedientiae suae Deipara illustre
nobis exemplum reliquit; non solum enim,
quemadmodum ad hoc probandum animadu-
erit Sanctus Antoninus; par. tit. 3. c. 3. §. 2.

Anton.

Trimula in Templo se totam regendam subiecit,
& ex sancta Mechtildis libro 2. Revelationum,

Revel. S.

Parentibus adeo subiecta, & obsequens fuit, nulla
ut illos ratione unquam offenderet, nisi contrisi-
m;

Mechild.

sed etiam cum statueret virginitatem, (cuius
votum Deo nuncuparat) ita servare, ut hoc
propositum ne Angelo quidem filium, & talem
filium promittente aliqua ex parte vacillaret,
cumque iuxta illius aetatis mores, in templo
diutius consistere non permitteretur; coniugi-
um tamen sancti Ioseph, quem diuinitus no-
uerat virginitatem secum pariter seruaturum
subire non recusauit; quod licet in reliquis
mulieribus, quae Iobolis suscipienda causa co-
iugium ineunt, mirandum non sit. In Deipara
tamen, quae virginitatem seruatura erat, illud
ex coniugio factum est, ut eum esset sapientia,
& sanctitate suo ipso, tametsi sapientiae, &
sanctimoniae laude inchoit, tamen deo operos, tam-
en vitae suae rationes, domestica negotia, cre-
bra iunera, quae postea suscipit in Bethlehem,
in Aegyptum, & iterum ex Aegypto, & reliqua
omnia alieno arbitrio regenda permittit:
Atque ita quid in huiusmodi profectioibus
esset faciendum Angelus S. Ioseph, penes
quem familiae administratio erat, monebat;
ipsa vero ad S. Ioseph impetum omnis exe-
quebatur, quin etiam eum filium triduo qua-
situm in templo inuenisset, eundem ipso ium,
qui pater Domini putabatur, honore causa
primo loco nominandum existimauit; cum
dixit: Pater tuus, & ego dolentes quarebamus te,
quod & obiter ait Augustinus, ut mox dice-
mus.

Luc. 2.

Deipara

to canacu

lo vltimo

lo ma-

no.

Luc. 14.

Bernard.

Act. 1.

28 Denique, quam densissime de se ipsa senti-
ret, atque pronunciatet, non obscure ostendit
locus, quem post Christi Ascensionem gloria
sui magis magi quae apud fideles coruscante
sibi delegit, noueratenim humilis Virgo ex
eiusdem Christi parabola: Lucae 14. recum-
bendam esse vltimo loco: sed in Actu Aposto-
lorum legitur: (inquit Bernardus loco citato)
quod redemptus discipulus a monte Oliveti unani-

miter perseverabant in oratione, & enim ibi ad-
esset Maria, non nominatur prima, quae super o-
mnes est, iam filij prerogativa, quam sua privile-
gio iustitia, usque ad recessus post multos, quia se
vltimam exhibebat, ut nouissima omnium pane-
ratur infra viduas, & penitentes, & infra eam,
de qua euicta fuerunt septem demonia, ineffabili
se se mansuetudine inclinabat: merito, igitur facta
est omnium Domina, & super Angelos. haec ex
sancto Bernardo.

Similiter, ut iam dicebamus, semetipsum
secundo loco post Iponsum nominauit. Cum
dixit ad filium in medio Doctorum inuentum:
Pater tuus, & ego dolentes quarebamus te, quod
sanctus Augustinus sermone 65. de diuersis c.
11. ad mores eleganter transferre: Non est pra-
munitas, inquit, fratres maxime propter a se
plenam seminarum, iam sancta modesta Virgi-
nis Maria. Meruerat parere filium altissimi, &
erat humilissima, nec se marito, nec in ordine ho-
minum praeferebat, ut diceret: Ego, & Pater tuus,
sed Pater tuus, inquit, & ego, non aereua, sed
voti a gratiam; sed ordinem conjugalem, quia
caput mulieris vir. haec Augustinus.

Luc. 2.

August.

Hanc etiam animi demissionem aperire de-
clarant verba illa sui Cantico: Quia respexit
humilitatem Ancilla sua, ut merito Bernardus
sermone signum magnum: Nec in sola, inquit,
Maria iacuerunt eorum natiuitas humilium, sed
evidentius resonat in sermone. sic ille.

Humilias
Deipara
in Cantico.
Quia
respexit
humilita-
tem ancil-
lae sua.

In hoc enim Cantico humilitatis nomine,
& si virtutem ipsam humilitatis a Deipara in-
tellectam vult Oigenes homil. 3. in Lucam.
Augustinus sermone 35. de Sanctis. Beda in
Luc. 2. Bernardus sermone 42. & 45. in Cantico
probabiliter tamen existimo cum Theophila-
to, Euthymio, Iansenio Maldonato in cap. 2.
Luc. & Toletio in Luc. annor. 120. Sanctissi-
mam Virginitatem suam vtilitatem, & ex quita-
tem, seque tanto beneficio indignam profiteri
voluisse, ac proinde humilitatis virtutem ma-
gis exercuisse, quam significasse: Verus enim
humilis, ex Bernardo sermone 16. in Cant. vult
vni reputari, & non humilis predicari. Et hoc
satis confirmari videtur ex Luca, a quo hoc lo-
co usurpatur Graecum vocabulum ταπεινωσις,
quod abiectionem, non autem ταπεινωσιν
quod humilitatis virtutem in facti huius si-
gnificare conuenit, ut videre est Ephes. 4.
cum omni humilitate, & col. 3. inuote, &c.
humilitatem, quamvis Coloss. 1. vbi dicitur.

Quid no-
mine hu-
militatis
significet.
Oigenes
Augustin.
Beda.
Bernard.
Theophi-
latus.
Euthym.
Iansen.
Maldonat
Toletus.
Bernard.

Luc. 1.
Ephes. 4.
Col. 3. & 1

Hieron.
1. Pet. 5.
Iacob 4.
1. Cor. 2.

In humilitate mentis: *ταπεινωσθησθεις*, pro abiectione accipitur ex Hieronymo ad Aglaſiam quæst. 10. & *ταπεινωσθεις* ad humilitatis virtutem referatur 1. Pet. 1. & Iacob 4. cum dicitur: *Deus humilibus dat gratiam*. Quare cum Deum suam utilitatem respexisse humiliter protesta- ta est: non id fictè, aut falsè de se affirmabat Deipara: quamvis enim spiritum accepisset, qui ex Deo est, ut sciret præclarissima, quæ sibi à Deo donata erant (nam & hoc de se astruit Apostolus 1. Corinth. 9.) atque pro ijs Deipara maximas sibi Deo gratias agendas esse prædicaret, quod & in hoc ipso Cantico illis verbis cecinit: *Magnificat anima mea Dominum, & mox: Quia fecit mihi magna qui potens est: propter suam tamen insignem sanctitatem ser- uabat illud Eccles. 7. Quando magnus es, humili- ta te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiã, Idè, quemadmodum ait sanctus Antoninus 4. par. tit. 2. cap. 5. §. 1. quando maior fuit, tanto minor sibi ipse videbatur propter immensam hu- militatem, & animi demissionem: neque enim attendebat ad regale progenie, ex qua, ut canit Ecclesia: *gloria resfulgebat*, nouerat enim illud.*

Luc. 1.

Eccles. 7.

S. Antoni- nus.

Offic. Eccl.

Quid. lib. 13. Mariam

Nam genus, & proauos, & qua non fecimus ipsi.
Vix ea nostra uoco.

Sap. 11.

Isa. 40.

Luc. 3.

Sed respiciebat ad humanæ naturæ, si Deo componatur, abiectionem iuxta illud Sap. 11. *Quoniam tanquam monumentum statera, sic est ante te orbis terrarum, & tanquam gutta roris antelucani, qua descendit in terram: & iuxta illud Isa. 40. Omnes gentes quasi non sint, sic sunt coram eo: & quasi nihil, & inane reputata sunt ei.* Respiciebat ad sexus foeminei fragilitatem, ad paupertatis suæ tametsi spontaneæ condi- tionem, propter quam humano favore erat destituta; ideoque verè prædicabat Deum optimum respexisse humilitatem ancillæ suæ, ex quo etiam diuina bonitas, quam magnifi- candam susceperat, magis lucebat, quæ ipsam in tantam gloriam extulerat, ut beatam eam dictoræ essent omnes nationes; quia fecerat in ea magna qui potens est. Hac por- rò tam eximia animi demissione in tanta di- uinorum donorum affluentia non solum præ omnibus partis creaturis, ut cap. 12. diximus, exaltari promeruit, quæ præ cunctis humilita- tem coluit iuxta illud Matth. 23. *Qui se hu- militat exaltabitur*: verùm etiam primæ matris Eua superbiam emendauit, quod Rupertus in Cant. 2. in illa uerba: *Nardus mea dedit*

Deipara
Eua super-
biã emen-
dauit.
Rupertus.

odorẽ suum ex persona Deiparæ loquens leganter sic exprimit: Olim in Eua malo super- bia factore Rex offensus, & ob hoc ab humana gen- eratione auersus fuerat, nunc autem delictatus nardo humilitatis meæ ad genus humanum con- uersus est & iterum idem Rupertus: Placuit Deo quod in foemineo sexu tantam humilitatem inue- nit, à quo inustum superbia generi humano super- ueniens totam massam corruptit. hæc ille & Ber- nard. homil. 2. super Missus est, Deiparam cum Eua comparans: Redditur, inquit, foemina pro foemina, prudens pro fatua, humilis pro super- ba, qua pro ligno mortis gustum sibi porrigat uite, sic Bernard.

Facessant tamen hinc nefariæ quorundam recentiorum hæreticorum voces, hæc Deipa- ræ uerba, quibus Deum humilitatem suam respexisse fatetur in eum sensum deoquenti- um, ut ex illis uilem, abjectam, & nullius coti- mundo precij sanctissimæ Virginis conditio- nem affluere contendant. Nam, ut in præsen- tia taceam veram animarum nobilitatem, quæ ex Ambrosio libro de Noë, & Arca c. 4. clari- ficatur splendore uirtutum, quibus præ cunctis mortalibus Deipara enituit: certè nobilitas illa ex majorum stemmate, quam homines ma- gnificiunt, Deiparæ non deerat: adeò ut nemo ea tempestate cum Deipara in hac generis an- tiqua, & spectantissima prosapia illa ex parte confecti potuerit. & ut ex uno reliquos conii- ciamus, Octauianus ille Augustus, qui tunc temporis rerum potiebatur, & filius erat Acie neptis Iulij Cæsaris Dictatoris inter Romanos antiqua nobilitate conspicui, non absque fa- bularum, & mendaciorum admixtione genus suum ostendere poterat. Nam ut nihil dicam, quæ de eius auge, & proauo iactata com- memorat Suetonius in Octauiano, de quibus ni- hil ad nos certè de Iulio Cæsare Poëta ceci- nit.

Iulius à magno deãdum nomen Iulo.
Cuius tamen Iuli patrem Æneam probrofa illa Dea Venere procreatum fabulabatur Poëta, At uerò Deipara, quemadmodum c. 17. uerius diximus, ex inclyto semine Regum, & Sacerdotum, quorum in Iudæorum populo erat præcipua, & omnibus certa, atque explo- rata nobilitas, originem continuata serie duce- cebat, Iuuaque genus per quatuordecim cir- citer Reges aliosque Duces populi ad David, & ad Abraham referebat: idque omnibus satis cognitum erat, atque testatum, idè enim

Virgilium
Matth. 23.

Luc. 1.
Eccles. 7.
S. Antoni- nus.
Offic. Eccl.
Quid. lib. 13. Mariam
Sap. 11.
Isa. 40.
Luc. 3.
Virgilium
Matth. 23.

Luc. 2. enim ex Nazareth non absque longissimi itineris labore ascendit in Bethleem, ut proficeretur cum Iosepho sponso, quod esset de domo, & familia David: & Christus, qui non aliunde, quam ex sua genitrice ortum ducebat, ab omnibus filius David citra ullam controversiam agnoscebatur. Nam & circumcisio propterea illi populo erat data, ut inter nos crederetur ab alijs, & ut hac ratione certissime constaret Christum ab Abraham, cui de eo facta erat repromissio, descendere, quo adveniente circumcisio est abolita; Genealogia quoque Iudaeorum in hunc finem Deo id agente diligentissime scribebantur, & in archivis publicis saltem usque ad Christi tempora sub Herode Rege, quod testatur Eusebius, & Iosephus lib. 1. adversus Appionem; Iudaei quoque Christo infensissimi eum fabri filium per contemptum vocantes, ex David tamen profapia descendere nequam negarunt; quod si de proximis Virginis Deiparae progenitoribus, sanctis nimirum Ioachim, & Anna, sermo fiat, eos honestissimos, & primis quibusque, ac splendidissimis, & nobilissimis connumeratos testantur Patres, quos cap. 10. uberius attuli, quibus sua trifariam diuisa in templi ministros in pauperes, & in proprios usus impendebant: ex quo colligimus bonis eos non indignis, quibus tamen Deipara, unica eorum heres, sponte se abdicavit in pauperes erogando, ut cap. 17. dicemus ex S. Brigitta lib. 7. reueiat. cap. 13 & lib. 1. cap. 10. Et haec in praesentia satis sint contra hosce haereticos, quibus illud Ambrosii epist. 5. dicere possumus: *Claudat sua ora perfidia, ob mutescapae matrem Domini aliquo audeat temerare conuicio.* Contra hos pluribus pie, & erudite disputat noster Canisius lib. 2. de B. Virg. cap. 3 & lib. 4. cap. 7.

Eusebius.
Iosephus.
Matth. 13.

S. Brigitta.
Cap. 37.

Canisius.

ORATIONIS VIRTUS IN DEIPARA:
Actus item vita actiua, & contemplatiua, quae ne a somno quidem inuiscipiebatur, sacrarum litterarum cognitio, ac meditatio.

29 Ed veniamus iam ad orationis in Deipara virtutem, quam ad Religionem supra spectare diximus, & consulto in hunc locum reuicimus, ut intelligamus cum profundissima Deiparae humilitate, de qua iam

egimus, iugem quoque ac perfectissimam eius cum Deo per orationis studium coniunctionem. Et sane admirari in Deipara possumus orationis sedulitatem, atque animi ad Deum iugiter ascendentis intentionem, quae idcirco incenso comparatur, ut propterea ab Ephrem oratione de Deipara ipsa Virgo sanctissima vocetur *Thuribulum Tauribus aureum*; quod Hebr. 9. dicitur fuisse intra sancta sanctorum cum Arca. Eam quoque adumbrabat. *Altare thymiamatis*; Exod. 30. Hebr. 9. Nam quemadmodum altare illud de lignis sethim auro purissimo connectitum, & coronata aureola circumdatum erat cornibus insignitum, in quo suavissimi odoris thymiamata mane, & vesperi adolebatur; ita sanctissima Virgo mystice his omnibus (quae supra cap. 5. in constitutione Arcae, & mensae panis propositionis explicauimus) singulariter expraesentata, quatuor cornibus ad daemones hostes saeuissimos in quatuor mundi partibus suis precibus, & orationibus ventilandos ornata. Quale autem thymiamata pretiosissimae suae fragrans ex eius corde charitatis igne succenso recta ad Deum usque ascenderit, & eos, qui aderant recrearit, daemonesque hoc suffitu longè, ut diximus, effugarit, ex his, quae de eius virtutibus in hoc capite dicuntur, aliqua ex parte colligi poterit.

Admirari praeterea possumus in ea actus vitae actiuae, & contemplatiuae, in utraque enim adeo excelluit, ut propterea in eius Assumptione Euangelum legitur (quemadmodum animaduertit Ildesonus sermone 2. de Assumptione, & Bernardus serm. 4. de Assumptione) de Martha, quae excepit Dominum in domum suam, & satagbat circa frequens ministrum, & simul: *De Maria sedente secus pedes Domini, quae audiebat verbum eius, quod fuisse probat Ildesonus loco citato.* Et de actiuae quidem vitae operibus, quae in Christum filium suum exercuit, copiose egimus cap. 12. de actibus vero vitae contemplatiuae. S. Ildesonus sermone quinto de Assumptione in hunc modum argumentatur, *Si Maria quondam peccatrix, cui donando peccata erat Dominus propitius, inuenit audiebat verba ex ore eius; quanto studio magis hac, qua mente, ac corpore sancta audiebat ardentius, cuius ipse & Dominus erat, & filius? haec ille.* Quocirca Petrus Damianus sermone primo de Pet. Damiani Natiuit. Virg. per duas manus tenentes dile

Psal. 140.

Tauribus aureum.
Altare thymiamatis.
Exod. 30.
Quatuor cornua in altare thymiamatis, quid in Deiparae significent

Actus vitae actiuae, & contemplatiuae in B. Virgine Ildesonus Bernard. Luc. 10.

Ildesonus.

5. Reg. 10.

dile throni Salomonis, vitam Virginis acti-
uam, & contemplatiuam significari dicit: Vita,
inquit, actiua, & contemplatiua Virginem perfe-
ctiori diligentia ambiuerunt, adeo, ut nec actio
contemplationem minueret, & contemplatio non

Bonauent.

desereret actionem ita Damianus. Bonauentu-
ra in speculo cap. 4. in defessima inquit, & sicut
diuissima fuit Maria per se salutem in bonis o-
peribus ipsa namq; est Maria illa, de qua dicitur

Act. 1.

in Act. Hi omnes erant perseverantes, unanimi-
ter in oratione cum mulieribus, & Maria matre
Iesu. Maria indefesse perseverando in oratione ex-
emplum dedit, quam oportet sequi, & non desice-
re: & si Maria tam sedulo orauit in terris, quo-
modo non sedulo orabit pro nobis in Cælis? &
mox: Sed ecce Maria nostra non solum oro in
orationibus, sed etiam corde in sanctis meditati-
onibus indefesse fuit, & sedulo; de qua dicitur in

Luc. 2.

Euangelio Luca: Maria conuersabat omnia ver-
ba hæc conferens in corde suo. Nec ociosa, & idè
non solum mentem in sanctis meditationibus, non
solum linguam in deuotis orationibus, sed etiam
manus in bonis operibus sedulas habuit: ad quid
enim cum Elisabeth in usu tribus mensibus Ro-

Beda.

spondet Beda, ut mulieri prouecta ætatis Virgo
iuuentula minus sedula impenderet: na-
tætenus Bonauentura.

Contem-
platio Vir-
ginis non
interrum-
pebatur
somnia, &
probat
Ambros.
S. Bernard

30: Quin etiam ne à somno quidem retar-
dabatur eius contemplatio. Quare S. Ambro-
sius lib. 2. de Virginitibus loquens de B. Virgine:
Dormire, inquit, non prius cupiditas, quam ne-
cessitas fuit, & tamen cum quiesceret corpus,
vigilaret animus, qui frequenter in somnis, aut
lecta reperit, aut somno interrupta continuas, aut
disposita gerat, aut gerenda pronunciat. ita Am-
brosius, Et S. Bernardus tomo 2. sermone 51.
art. 1. c. 2. Somnus, inquit, qui abyssat, & sepelit
in nobis rationis, & liberi arbitrij actus, & per
consequens nihil merendi, non credo, quod tanta
in Virgine fuerit operatus, sed anima eius libera,
ac merito actus tunc tendebat in Deum, unde
illo tempore erat perfectior contemplatrix, quam
viquam fuerit aliquis alius dum vigilauit; unde
de ipsa Cant. 5. Ego dormio, & cor meum vigi-
la: feliciter in contemplatione perfecta à nulla a-
ctiōe deorbitat. ille id ipsum etiam dicit
tomo 1. serm. 61. art. 3. c. 3. Idem tomo 3. ser-
mone 11. act. 2. cap. 3. in illud Cant. 8. Quæ est
istæ, quæ ascendit de deserto, expendens verbum
illud, ascendit, vult eo verbo indicari singu-
larem Virginis gratiam: Quæ tota fuit, inquit,
professus deuotionis, semper enim ascendebat:

Cant. 5.

Cant. 8.

dum vixit, ita ille. Rupertus super Cantico, 7.
docet, multarum sanctorum animatum esse
non solum ocio sancto dormire, id est, à ter-
ris curis vacare, & in cælis sibus per contem-
plationem corde vigilare, sed etiam secun-
dum corpus dormire, & secundum ani-
mam per locum cælestia videre, sicut

Genes. 11

Jacob dormiens vidit scalam illam, & loëlis
2. Venes vestri somnia somniabunt, & conuersus
ad Virginem. Sed tu, inquit, O cælum Dei, vni-
ca sedes Domini in utroque vigilantia modo,
cunctis mortalibus longe imminenter fuisse, longe
studiosior ad contemplandum eum, in quem a-
sperant Angeli prospicere, atque aptior fuisse,
sic Rupertus. Cathusianus in Cantico, cap. 5.
in illa verba, Ego dormio, & cor meum vigi-
lat, loquens de Virgine, Hoc, inquit, sanctissima
Virgo præminenter dicere potuit, quia contem-
platiuissimam vitam duxit, & ab exteriori multo
tu omni inordinato strepitu, & cura superflua,
atque inquietudine culpa penitus abstinent, &
sopita, vigilantissima mente Deo vacauit, pro Ec-
clesia exorauit, actibusq; virtutum in termino
excellentiæ perfectissimis iugiter fuit intentæ,
Denique in somno corporali cor eius peruisum fuit,
& ex assidua assuefactione perfecta insidendi di-
uinit, ex ardentissima, & exercitissima charita-
te, exsplendidissima, & exuberantissima sapien-
tia sibi infusus, & contemplatione in vigiliis, penes
aut profusus, continet, etiam tempore somni, vigili
corde fuit Deo coniuncta, & pro commissa sibi
Ecclesia vigilare non cessat, ita Cathusianus
Idem libro 2. de laudibus Virginis articulo
8. docet. Nulla neque affectione, neque
occupatione mentem Virginis à contem-
platione reuocatam, vide etiam Bustum
in Mariali 3. part. sermone 2. part. 3. vbi idem
docet. In hoc etiam inclinat Canisius lib.
2. cap. 13. Albertus Magnus de B. Virgine
cap. 176. & 177. inter alia Virginis privilegia
ponit, quia quolibet tempore meruit. Hoc
Alberti dictum refert, & probat sanctus
Antoninus 4. part. tit. 15. capit. 20. §. 6.
qui §. 2. dixit, Virginem, quia nunquam
peccauit, nec erat otiosa, sed semper ope-
rabatur cum maxima charitate, in omni
actu valde meruisse, ex quo ostenditur im-
mensum eius meritum. Idem Antoninus
loco citato cap. 44. §. 8. x. Odilone, Vatum,
inquit, pro certo scimus, quæ à omni Maria actio,
& merito semper fuit intentæ in Deo. hæc san-
ctus Antoninus. Si enim de hominibus in-
tatu.

Cant. 5.

Genes. 11

leel. 2.

Ca. 11.

Ca. 11.

Orig.

lib. 2.

Beda.

Aug.

Ambr.

S. Bernard

Ambr.

Ambr.

S. Antonin

S. Antonin

S. Antonin

S. Antonin

S. Antonin

Auguſt. ſtatu Innocentiae Auguſtinus lib. 5. contra Iohannem cap. 9. Tam ſauicia, inquit, orant ſomnia dormientium; quam uita uigilantium; Virginem multo magis dicere poſſumus tam ſauicem ſequi dormiendo, ac uigilando fuiſſe. uide Suarium tom. 2. in 3. par. diſput. 18. ſect. 2.

Deipara 31 Ad contemplationem etiam magnopere confit ſacrarum literarum cognitio, lectio, atque meditatio; in quibus Deipara ſe diligenter exercuit: *Litteras enim Hebraicas* inquit *Cedidens ſuperſtitio etiamnum patre Ioachim dicitur: cui conſentit Epiphanius Presbyter Conſtantiopolitana apud Nicephorum lib. 2. c. 23. qui etiam addit fuiſſe eam doctilem, & amantem in doctrina; & in ſacris litteris laboraſſe; id quod longè antè de ea docuerat Origenes homilia 6. in Lucam: Habebat: inquit, Maria legis ſcientiam, & erat ſancta, & uaticinia quotidiana meditatione cognouerat: & Ambroſius lib. 2. de uirginibus agens de Deipara: Tum, inquit, minus ſola uidebatur, quam cum ſole eſſet, nam quemadmodum ſola, cui ſoli libri adſcribuntur, tot Prophetae: Idem lib. 2. in Lucam agens de eadem: Legerat; inquit, quia uirgo conciperet, ſed non legerat quemadmodum uirgo generaret; ſic Ambroſius: Ideo ſciſcitatur; inquit Beda, ab Angelo quod in Propheta non inuenit: & Auguſtinus ſermone 21. in Natali uirginem in hunc modum aſſatur: Reuelue Maria prophetica meditationem, neque enim te ſcientia diuinorum poſſeſt praeſertim laborum, qua ipſam plantitudinem paritura eſt prophetarum, recole in libro Iſaiae Propheta uirginem, quam legiſti, & gaude, quia tu eſſe meruiſti. Andreas Cretenſis in oratione de Annunciatione: Conſentaneum eſt; inquit, eam ut poſſe nobilem, & Dauidus filiam diuinarum ſcripturarum non fuiſſe ignorari. Si Iſideſonſus term. 5. de Aſſumptione de Deipara agens: Vnum, inquit, profecto ſcimus, quia omnis eſt uita, & aſſu intentio ſui ſermom Damiano, ad que probat, quia corpore; inquit, erat in domo parentum, ſpiritus in illo diuina ſpeculationis intuitu, ſine prauidicio alicuius irreprehenſibiliter uiuens orabat, legebat forſitan diuinae ſcripturae teſtimonia ad illud ineffabile ſacramentum, quod in ea gerebatur ſine dubio pertinentia; eſt uero modo erat illud Moysi: Propheta; inquit, ſuſcipi abſit Deus de fratribus ueſtris, tanquam miſum audieris, & illud, Non auferretur ſceptrum de Iuda; & illud, Balaam, Orietur ſtilla ex loeb, & exurgat homo de Iſrael; & Iſaia: Ecco uirgo*

concipiet, & pariet filium; & Egre dieur uirga de radice Ieſſe, & ſus de radice ejus, & Pſalm. Pſal. 86. (ex uerſione, quam legit Ambroſius in orat. de obitu Satyri fratris.) Mater ſion dice; homo, & homo natus eſt in ea, & ipſe fundauit eam Altiſſimus, & Iſa. Puer natus eſt nobis, & filius Iſa. 9. datus eſt nobis, ſic Iſideſonſus.

BONUM EXEMPLUM EX DEIPARA VIRTUTIBUS MICARE.

32 **I**nter praecipuos uirtutum effectus meritò connumeratur bonum, quod ab illis promanet exemplum, quo uiri ſancti bonus Chriſti odor, ut ait Apoſtolus, effecti alios mirificè ædificant, recreant, & ad diuinas laudes, eandemque uirtutum imitationem inflammant. Hinc eſt illud, quod initio huius capituli dicebamus, ex uirgine beatiffima omni ſanctitate exornata, ueluti ex diuino throno fulgura uirtutum longè lateque coruſcare; cuius uirtutis inſignis propter radiantium uirtutum exemplum cunctas illuſtrat Eccleſias. Propter multiplicem igitur uirtutum ſuarum exemplum, ſeu odorem fragantiſſimum, præſertim orationis, mortificationis, cæterarumque operum, quibus alios ſuo exemplo ad pietatem excitabat, eadem Deipara meritò de ſe dicebat Eccleſiaſt. 2. 4. Sicut cinnamomum, & balsamum aromatizans odorem dedit, quaſi myrrha electa deſi ſuauiſſimam odoris, & quaſi ſtorax & Galbanus, & ungula, & gurgula, & quaſi libanus non inciuſus uaporant habitationem meam & quaſi balsamum non mixtum odor meus: Ego quaſi Terebinthus extendi ramos meos, & rami mei honoris, & gratia, ego quaſi uitis fructificauit ſuauiſſimam odoris, & flores mei fructus honoris, & honeſtatis. De hoc agens Bonauentura in ſpeculo cap. 7. Olor, inquit, Mariae ſicut cinnamomum in cortice conuerſationis, ſicut balsamum in uerbo in ueritate deuotionis, ſicut myrrha in amaricatione caſtigationis, ſicut quoque odor Mariae ſicut cinnamomum in actione, ſicut balsamum in contemplatione, ſicut myrrha in paſſione. O uere diua, qua tam plena ſuit odorifero ſpiritus ſancti balsamo, ut ait Bernardus ſuper illud ſpiritus ſanctus ſuperueniet in te. hæc ille.

Idem in ſpeculo cap. 5. Balsamum; inquit, Mariae eſt unctio gratiae, qua Maria copioſiſſime non mixta eſt in ſiſa, unde Bernardus loquens de uerbo illo: ſpiritus ſanctus ſuperueniet in te, ait, Breuiter Bernardus

B. uirgo propter odore uirtutum ſuarum eſt balsamum aromatizans.

Bonauent.

Bernard.

Quid ſit balsamum.

ait, Pretiosum illud balsamum tanta sibi copia, tantaque plenitudine influet, ut copiosissime effluat circumquaque. hæc Bonau. Cæterum cur Deipara in dicto c. 24. Ecclæs, Balsamo, ac Terebintho comparetur, aliqui afferemus, nam de myrtha supra in hoc ipso capite, & de Viti c. 8. jam diximus.

Plinius.

Et quod spectat ad balsamum, nonnulla quæ ad rem nostram faciunt ex Plinio libro 12. naturalis historię cap. 5. ejus planè verbis delibemus, quo melius intelligatur, quare balsamo Deipara affimietur: Omnibus inquit Plinius, odoribus præfertur balsamum uni Terrarum Judææ concessum, quondam in duobus tantum hortis, utroque regio. Scruere in eandem arbusculam Judæi, sicut in vitam quoque suam; Contra defendere Romani, & dimicatum pro frutice est. Seniq; nunc eam fiscus, nec unquam fuit numerosior, aut procerior. Inciditur vitro, lapide, offe sine cultellis, ferro lædi vitalia odit, emoritur protinus. Succus è plaga manat, quem opobalsamum vocant, suauitatis eximie, sed tenui gutta in musto candida, subscit, deinde simulq; durefcit è translucento. Vitiatur oleo rosæ; Cypri, lentisci, & aliarum quarundam fruticum; & melle mutatum statim contrahit muscas. Summa probatio syncreti est, ut lac coagulet, in veste maculas non faciat. hæc Plinius.

Ex quibus omnibus multa Deiparæ congruunt, quæ ejus præstantiam expriment. suppono enim balsamum ex Bernardo, & Bonauentura citatis, Spiritus sancti gratiam, & virtutes diuinitus sanctissimæ Virgini infusas significare. Et primò quidem balsami odor suavissimus virtutum Deiparæ præcipuam fragrantiam indicat, quæ omnes recreat, & suo exemplo ad eundem post Christum sponsum excitat, ita ut ei dicere possimus illud Cantic. In odorem unguentorum tuorum curremus; ideoq; ex persona Deiparæ in hac, quam ex Ecclesiastico 24. citauimus sententia pronuntiatur: Sicut balsamum aromatizans odorem dedi. Quam in re illud peculiare balsami oleo odorato inest; quod virtutem quandam masculam, & fortem, cuiusmodi erant Deiparæ virtutes, non autem mollem, & effemina-

tam significet; nam balsamum veluti nobile, ac generosum reliquis unguentis præstans vitis adhiberi solebat, foeminis verò magis congruebat Amomum Assyrium, aliq; id genus delicata unguenta, quibus Regibus Assyriorum,

quorum notiffimus est luxus, utebantur: idque satis exprimit Martialis lib. 14. Epigram. 54.

Balsama me capiunt, hæc sicut unguenta tuorum Delicias Nini vos redolente nurus.

33. Secundò, Balsamum olim uni Judææ, nulli præterea Regioni erat concessum, quod non tantum Plinius, sed etiam Justinus libro 36. Strabo libro 16. Solinus capite 30. affirmant. nam ex Josepho libro 8. Antiquit. c. 5. fertur Regina Saba balsami radicem Salomoni dono dedisse, & ideo in sola Judæa reperiri, ut propterea ex Plinio loco citato Pompejus deuicta Judæa balsami arbusculam in triumpho duxerit, & Vespasiani Imperatores iterum ipsam Comam Judæa vastata attulerunt, quo tempore Iudæi ne in potestatem Romanorum veniret, eam protius excindere sunt conati, ut diximus ex Plinio, nisi Romani eam armis seruassent, quare Virgilius in a. Georg. referens tuas cuique regioni datas arbores, sic de balsamo cecinit:

Diuisæ arboribus Patriæ: sola India nigrum Fert Ebanum, solis est thuræa virga Sabæis. Quid tibi odorato referam sudantia ligno

Balsamaq; & baccas læper frondētis acanthi?

At verò circa Christi aduentum videtur balsami frutex multus in locis propagatus; nam Dioscorides, qui circa Christi tempora claruit, & Auicenna in Aegypto eam nasci testantur, quibus consentit Burchardus in descriptione Terræ sanctæ, parte secunda, capite quarto, ubi inter Heliopolim, & Babyloniam medio ferè loco à se visum refert hortum balsami, qui nisi irrigetur aqua ex fonte, in quo Deipara dum in Aegypto maneret, filium lauit, fructum minimè edit. Solinus verò ait: Balsami lucos deuicta Judæa ita propagatos, ut jam latissimè, inquit, colles sudent balsama. Strabo in maritimis Sabæorum syue stre balsamum oriiri tradit. & Pausanias in Bœothicis libro 9. in Arabia balsami arbores ponit: ex India verò Occidentali nostro seculo magnam balsami copiam aduehi nemo ignorat. Hoc autem in Deiparam optimè quadrat, quæ prius uni nota Judææ, coruscante per uniuersum orbem Euangelio, magno fidelium prouentu in uniuersum orbem prædicata cunctas partes illustrat Ecclesiæ, suoque odore omnes reficit.

Tertiò, quod balsami arbor non cultro serreo, sed osteo, ac lapideo, & vitro incidatur; & ut quidam dicunt, ea parte, quæ respicit solem,

Bernard.
Bonauent.
Maria vi-
sutes par
balsami o-
dorem sig-
nificantur
Cant. 1.

Eccl. 24.

Virg. eel. 3
Assyrium
vulgo na-
scitur A-
momum.

Martial.

Plinius.

Strabo.

Solinus.

Josephus.

de Antiq.

Virgilius.

Post Christi

aduentum

multum

fructus

propagatus.

Dioscori-

des.

Auicenna

Burchardus.

Solinus.

solem, inde verò fiat balsamum candidum, quod deinde rubescit. & durefcit hoc etiam Deiparæ aptari potest. quæ Christum solem iustitiæ aspiciens, eumque penitus in se excipiens, non ferri materialis sectione, sed filij compaffione; qui lapis est angularis, & speculum sine macula vitreum, verisq; ossibus constabat. transfigebatur, mittebatque non sanguinem, sed lacrymas, & affectus candentes puritate, rubentes verò charitate, quorum meritum lucidissimum nullo vnquam tempore mollitiæ euanescebat, sed durum, ac firmum stabat.

34. Quarto, balsamum Deiparæ nulla admixtione olei, vel mellis est vitiatum, quod Eccl. 24. ex persona eius dicitur illis verbis: *Et quasi balsamum non mixtum odor meus;* hoc autem Bona uentura in speculo B. Virg. cap. 5. eleganter explicat: *Balsamum, inquit, misceri solet, & vitari melle, vel oleo, sed certè balsamum spiritus sancti in Maria non fuit mixtum, quia nec Melle carnalitati, & mundana consolationis, nec oleo vana laudi, & adulatiõis fuit vitiarum, sed vera, & pura Maria gratia fuit. hæc Bona uentura.*

Quinto Pausanias in Bæoticis lib. 9. scribit in Arabia plurimas vipersas sub balsami arboribus latitare, easque sub illis commorantes balsami partem venenum amittere: ipsarum item morsus ob id esse innoxios. At vero præsidio Deiparæ, quæ est mysticè balsami arbor dæmonibus per serpentes significatus venentis admittit, ne eorum morsus, & nefariæ, quas immittunt, suggestiones, Deiparæ deuotis nocent.

Quod autem pertinet ad Terebinthum, eius fructus ex Plinio libri 3. cap. 6. *Cum vite maturefcit, non grandior sub odore iucundior, in Macedonia breuis arbor, atque fruticosa, in Damasco Syria magna, eximia, ac nigri splendore. Floræ racemosus olivæ modo, sed rubens: folia densa, & ex libro 14. capite 20. Optimam, tenuissimamq; resinam fundit. hæc Plinius. Quocirca eum Deipara Eccl. 24. ait: *Se instar Terebinthi ramos suos honoris, & gratia extendere,* hæc similitudine indicat ex Hugone in caput illud Eccl. 24. *Se operum exempla ad umbram refrigeri faciendam, & contra æstum libidinis extendere, quibus in presenti gratiam, & in futuro honorem sua intercessione conferat. sic ille. & hæc Deiparæ exempla sunt virtutum eius odor (vt de Terebintho dicebat Plinius) longè incun-**

dissimus, nam vt rectè Bernardus apud Bona uenturam in speculo cap. 8. *O magna, inquit, ô pia, ô multum laudabilis Maria, tu nec nominari potes, quin accendatur, nec cogitari quidem, quin recrees affectus diligentium te. Tu nunquam sine dulcedine diuinitus tibi insita pia memoria portus ingredieris, hæc Bernardus. & Carthusianus in Eccl. 24. idem repetit. & hæc de Terebinthi symbolo. Reliqua enim, quæ de hæc arbore tradit Plinius facile ex iis, quæ de Virgine sanctissima alibi diximus, eidem aptari possunt.*

35. Barundem] Deiparæ virtutum fragrantia significatur Cant. 3. illis verbis: *Qua est ista, qua ascendit per desertum sicut virgula sumi ex aromatibus myrrha, & thuris, & uniuersi pulueris pigmentari;* in thure enim, oratio sursum ascendens, sicuti in myrrha amara, carnis mortificatio, insuauis illa quidem, sed contra vitiorum putredinem appime utilis, quæ orationem, vt hæc sit efficacior, comitari debet, adumbrantur: in reliquo vero puluere pigmentario non modo virtutum omnium vniuersitas, quæ in Virgine erant, designatur, verum etiam ne minutissimos quidem virtutum actus in Virgine desideratos ostendit, cum eois, qui in spiritualibus ditescere satagit, negligere non debeat. Hæc perro virgula in cœlum recta ascendebat, quia in Deum Virgo sanctissima semper erat intenta, virtutibus quoque redolens tanquam aromatibus in paluere redactis in charitatis igne positis, circumstantes mira odoris suavitate repleuit.

Hanc virgulam sumi ex aromatibus myrrha, & thuris Sophronius sermone de Assumptione explicans verba illa Cantico- rum: *Qua est ista, qua ascendit, &c.* ex persona superiorum Civium hæc admirantium existimat, reddiditque rationem cur Deipara sic exprimator: dicta *hæc inquit, quasi virgula sumi quia gracilis, & delicata, quia diuinis extenuata disciplinis, & concremata intus in holocaustum incendij pii amoris & desiderio charitatis. Vt virgula, inquit, sumi ex aromatibus nimirum quia multis repleta est virtutum odoribus, manans ex ea fragrabat suavissimus odor, etiam Angelicis spiritibus. hæc Sophronius. Et Bernardus homilia tertia super missus est, eundem Cantico- rum vesiculam de sanctissima Virgine Maria ab ipsis Angelis pronunciatum meditari ante Incarna-*

tionem: Nam cum esset, inquit, Rex in accubitu suo nardus Virginis deit odor suum, & ascendit in conspectu gloria eius fumus aromaticus, & inuenit gratiam coram oculis Domini, clamantibus, qui circumstabant; Quia est ista, que ascendit per desertum sicut virgula fami ex aromaticis myrrha, & thuris. sic Bernardus.

Cant. 3.

Pet. Dam. 35

Quare Petrus Damianus sermo de Assumptione explicans hanc eadem virgulam ex aromaticis myrrha, & thuris: In myrrha, inquit, continentiam, in thure deuotionem intellige. & mox: Hæc sunt duo, quæ virginalem substantiam totam circumdant virtute, continentia scilicet, & deuotio, quorum alterum carnem, alterum matrem ita possedit, ut caro mundissima mens purissima, Genitricem Domini singulariter consecraret. & infra: Vniuersus pulvis pigmentarius in Virgine coniectus est, quia in ea virtutum conuentus reuerendum sibi thalamum consecrauit, & si ceteris per partes spiritus affuit; Maria tamen tota plenitudo gratia superuenit. Nec integra fuerunt in ea species, scilicet pigmentorum aromaticorum, sed in subtilissimum puluerem comminuta, quia ipsa est, quæ fortioribus tribulantium malleis suppressa vidit suum & Dei filium affigi cruci, militari lancea perforari, inter duos latrones positum expirare hæc Petrus Damianus.

Vniuersus pulvis pigmentarius B. Virginis virtutes significat. Alia explicatio pulueris pigmentarij.

Ecl. 24.

Per odorem aromatici virtutes significantur.

Cant. 1.

2. Cor. 2.

1. Cor. 4.

& 11.

Merito igitur, ut dicebamus, Eccles. 24. virtutum eius odor comparatur cinnamomo, balsamo, myrrha, aliisque rebus aromaticis, & odoratis, quoniam Deipara præclaro virtutum suarum exemplo veluti odore suauissimo alios confortat, & ad currendum in via Domini excitat, iuxta illud Cant. 1. ex persona fidelium: In odorem unguentorum tuorum curramus: si enim Apostolus de se ipse merito dicebat 2. Corint. 2. Christi bonus odor sumus Deo. & 1. Cor. 4. & 11. Imitatores mei estote sicut ego Christi; quanto maiorem odorem de se effundebat Virgo, & quanto præclariora ad imitandum exempla ab ea desumere possumus, quæ Christo in gratia, ac virtutibus ab eodem ei collatis, quam simillima præ omnibus fuit, ipsamque tanquam spirituales eius filia, misericordiam in superstitiabilibus donis exprimebat: sicuti ex altera parte Christus eidem erat in carne, quam ab ea tanquam à matre acceptam, simillimus, eamque tanquam naturalis eius filius ad viuam referebat.

37 Quocirca seipsum appellat Hortum sponsum, & areolam aromaticam, quasi omnium virtu-

tum odoramentis confitam, ad quam Verbum æternum in sua incarnatione descendit; sic enim legimus Cant. 5. Dilectus meus descendit in hortum suum ad areolam aromaticam, ut pascaur in hortu, & lilium colligas.

Propterea Deipara appellatur etiam ager plenus Gen. 27. ex quo odor suauissimus manabat, ideo Sophronius sermo de Assumpt. agens de B. Virgine: De isto, inquit, ventris Agro Patriarcha Isaac longe odorans utebat: Ecce odor filij tuus sicut odor agri pleni, cui bene dixit Dominus. & rursum: Et bene, inquit, ab Isaac plenus ager dicitur, quia plena gratia virtutum Maria Virgo pronuntiatur, de cuius viro credentibus fructus vita affuit, & nos omnes, inquit Evangelista, ac eius plenitudine accepimus. hæc Sophronius. Et Bonauentura in Speculo ca. 7. Sicut ager, inquit, plenus odoriferarum specierum odoribus; sic Maria plena est odoriferis speciebus. De hac plenitudine accipiamus, quod legitur in Genesi: Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui bene dixit Dominus. & hoc est Maria, in qua iherosolus Angelorum, innotius Dei Patris absconditus est Felix qui vendit omnia, & emi Agrum istum, huius agri pleni plenus odor est plena Maria fama plenus honor. sic Bonauentura Idem cap. 8. probat Deiparam esse celeberrimam, & vniuersis virtutum dominatissimam, ac famosissimam. hæc: Tu bene signata es per illam Ruth, de qua legitur: Sic exemplum virtutis in Egerata, & habeat celeberrimum nomen in Bethleem, ut est in Ecclesia. O celeberrimum nomen Maria, quomodo in possessi nomen tuum non esse celebre, quia etiam deuote nominata non potes sine nomine in virtute? testatur tuus Bernardus dicens: Magna o pia, o laudabilis Maria: tu nec nominari potes, quam accendas: nec cogitari quidem, quin recrees effectus dilectum te. Tu nunquam sine dulcedine inuitus tibi insi, a pia memoria portas ingredis Maria ergo, Erates, optime signata est per illam famosissimi nominis scæminum iudith, de qua scriptum est: Hac est in omnibus famosissima, quoniam timentat Dominum valde, nec erat qui de illa loqueretur verbum malum; Famosa quidem est Maria propter virtutes & exempla sua tam laudabilia: Famosior autem propter misericordiam, & beneficia sua tam inenarrabilia: Famosissima vero propter gratias, & privilegia sua tam mirabilia. Quid enim mirabilius quam esse Matrem, & Virginem, & esse Dei matrem? Quid autem mirum, si Maria de tantis millibus misericordia sua

B. Virgo

ager plenus

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

Gen. 27.

sua beneficijs famosa est in mundo, quæ tam famosa est de unico beneficio circa Theophilum exhibitæ ait Bernardus; Famosum summa tuæ benignitatis testimonium est, per te restauratus Theophilus, o Maria. hæc Bonaventura.

Quod si odorem fructus huius agri pleni ad Christum cum Bernardo homil. 3. super missus est referre velimus, id quoque in Virginis laudem, quæ est ager, ubi hic fructus odoriferus ortus est recidere certum est. Quare Bernardus loco citato loquens cum Virgine: Benedictus, inquit, fructus veniritus, benedictus in odore, benedictus in sapore, benedictus in specie: Huius odoriferi fructus fragrantiam sentiebat qui dicebat: Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. An non verè benedictus, cui benedixit Dominus? sic Bernardus, cui consonat Bonaventura in speculo B. Virginis, capite 5. ubi agens de odore Christi, qui est fructus ventris Deiparæ, sic ait: Iste quoque fructus odore incundus est devotis animabus, quod bene senserat beatus Ioannes Apostolus, qui Domino dixit: Odor tuus in me concupiscens excitaui aternas: o anima si odorem huius fructus sentires, nonne post ipsum curveres? sicut dicitur Canticorum 1. Curremus in odorem unguentorum tuorum: hæc Bonaventura, qui in eodem speculo cap. 14. citat, & sequitur Bernardum in explicatione odoris agri pleni.

CHRISTVS DOMINVS EX VIRGINE Deipara tanquam ex suo throno procedens, fulguris, vocis, & tonitruus appellatione aptè potest intelligi.

38 Possumus & tertiam subiungere explicationem, ut per tria illa, fulgura scilicet, voces, & tonitrua, quæ de throno procedebant, intelligamus ipsum Christum ex throno matris tanquam de throno procedentem; Christus enim fulgur, & vox, & tonitruum appellari potest Neque id mirum videri debet, si attendamus Viginem sanctissimam sub typo nubis, vnde fulgura, & tonitrua existunt mystice interdum significari: nam & ipsa, ut cap. 3. probavimus, Isai. 19. Nubis leuis, & Eccl. 24. Columna nubis, & Psalm. 77. Nubes dicitur Quare Methodius oratione in hypantem Domini Deiparæ partum virginem, & clarissimum fulgurationis metapho-

ra exprimens: Fulgurasti, inquit, o Genitrix, suavia nobis dona producens, fulgurasti luminis solaris ardentissimis facibus ferventissimæ nempe dilectionis astu, quod ante principium conceptum fuerat in sine pariens, palam faciens occultum easenus sacramentum, ineffabilem invisibilis patris filium, pacis sequestrum, & admirabili quodam modo omni brevitæ minorem factum, ita Methodius. Epiphanius verò sermo de laud. Virg. Ave, inquit, gratia plena multis virtutibus excornata Virgo in lampade gestans lucem inextinguibilem sole splendidiorem & iterum: O Beata, inquit, Virgo, nubes es lucida, quæ fulgur lucidissimum ad illuminandum mundum deavisti Christum, Nubes cælestis, quæ tonitruum Spiritus sancti in se ipsa reconditum reduxit in mundum, & imbrem Spiritus sancti in universam terram ad producendum fidei fructum cum impetu demisit: hæc Epiphanius.

39. Sed age videamus quomodo Christus Dominus sub fulguris, vocis & tonitruus appellatione intelligatur. in primis Christus lux est mundi, & veluti fulgur coruscans, simul etiam Verbum est Patris, & tonitruum, quo demonis potentia terribiliter ad nihilum est redacta, quod breuiter sic demonstratur. Christus, inquam, est lux vera, quæ illuminat omnem hominè venientè in hunc mundum. & est lux mundi, ut ipse dicebat Ioan. 8. & Hebr. 1. Qui cum sit splendor gloria, & Sap. 7. Candor est lucis aternæ: ideo Luc. 1. in Cantico Zachariæ Christus veluti splendidissimus oriens ex alto, dicitur illuminare his qui in tenebris, & in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. H. 62. Propter Ierusalem non quiescã, donec egrediatur ut splendor iustus eius, & saluator eius ut lampas accendatur; & quidè de incarnatione hunc locum intelligit Cyrillus Alexandr. lib. 10. in Isaiam: Salutare, inquit, Dei quid aliud, quam Verbum Patris, qui ob salutem humani generis carnem assumpsit? ita namq; per Isaiam ait, Videbunt genitricem iustisam meam, & salutare meum sicut lampas accendatur. hæc ex Cyrillo. Et quod magis ad rem nostram facit, alij ex hebraeo legunt: Donec egrediatur sicut fulmen iustus meus. Sanè Christus lumen est cælestis Ierusalem indeficiens. Propterea Ioannes in Apocal. 21. Illa cælestis Civitas non eget, inquit, sole, neque luna, ut luceant in ea, nam claritas Dei illuminavit eam, & lucerna eius est Agnus.

40. At beata Virgo hanc lucem peperit ideo figuratur in Esther 10. ubi sic legitur. Partus B. Virgo

Epiphanius

Christus

fulgur

lux mundi

Ioan. 8.

Hebr. 1.

Sap. 7.

Luc. 1.

Isa. 62.

Cyrillus

Alex.

Isa. 62.

Apoc. 21.

Esther 10.

Pp

fons,

Bernardus

Luc. 1.

Gen. 27.

Bonaventura

Cant. 1.

Tertia ex-

positio ut

per fulgura,

voices,

& tonitrua

Christus

significatur.

Isai. 19.

Eccl. 24.

Psalm. 77.

Methodius

est fons
lucis.
Iosue 15.
Damaſc.

Epiphani.

Hefychius.
Chryſoſt?

Hedefonſus

Miſſale
Rom.

Ephraim
B Virgo
eſt ſtella
fulgentiſſi-
ma Cyrill.
Alex.

Iſa. 19.

Offic. Eccl.

fons, qui crevit in fluium, & in lucem. ſolemq;
conuerſus eſt, & in aquas plurimas redundauit
Eſt huius figuratiua etiam poteſt in aquis illius Jo-
ſue 15. qua vocatur Fons ſolis. Ideo Damaſ-
ſenus or. 1. de natiuit. Virg. vocat eam Por-
tam vitæ, Fontem lucis, quo nomine eam vo-
cant complures alij. Epiphanius loco citato
his verbis: O Virgo ſancta lucis aterna Mater lu-
cis, inquam, qua in coelis illuminat copias Angelo-
rum: lucis, qua illuminat ipſorum Seraphim in-
comprehenſum oculum: lucis, qua illuminat ſolem
ſplendidiſſis facibus: lucis, qua ſines terra illuminat
ad credendum Trinitatem: lucis, qua dixit, Ego ſum
lux mundi: lucis, qua dixit, Ego lux in mundum
veni: lucis, qua aſſumpta eſt, & illuminauit eun-
ctas, qua ſunt in coelis, & in terra & iterum: O u-
terum habentem inextinguibile lumen ſepties la-
ceris gratia. huculque Epiphanius. Et He-
ſychius orat. 2. de S. Maria: Alius, inquit, co-
gnominat eam Matrem lucis. & Chryſoſt. or-
atione ad Deiparam: Ave, inquit, fons lucis
omnem hominem illum uans: Ave ſolis ortus, qui
nullum ferre poteſt occaſum. Hedefonſus ſermone
1. de Aſſumptione: Maria, inquit, ſecundum
uocabulum Hebraicum interpretatur Stella maris,
Mare præſens ſeculum eſt, ſtella autem beata Vir-
go Maria, de qua ortus eſt ille, per quem illumina-
tur omnis mundus: Hinc ſecurus accedite ad lau-
dam Virginis, & illuminamini, quoniam ipſa eſt
per quam uera lux in mari huius ſeculi refulſit.
ſic Hedefonſus. Eccleſia in Miſſa in prælatione
de beata Virgine hac eadem metaphora uti-
tur illis uerbis: Qua uirginitatis gloria perman-
ente lumen æternum mundo effudit Ieſum Chri-
ſtum Dominum Noſtrum. Ephraim ſermone de
laudibus Virginis: Ave, inquit, ſtella fulgentiſ-
ſima, ex qua Chriſtus proceſſit: Ave per quam cla-
riſſimus ſol iuſta nobis illuxit. & uerum: Vir-
ginem Luciferam appellat. Cyrillus Alexan-
drinus libro de recta fide ad Reginas, refert uo-
ces Episcoporum dicentium in hunc modum:
Chriſtum heri immaculatis parturitionibus par-
turiebatur ſalutem nobis. Maria uita genitrix, pul-
cherrimæ diuiter, maximæ luciferæ. ſic
Cyrillus.
41 Et ſanè Deipara iure appellari poteſt
Ciuitas ſolis, de qua Iſa. 19. In die illa, inquit,
erunt quinque Ciuitates in terra Aegypti loquen-
tes lingua Canaan, & iurantes per Dominum
exercituum. Ciuitas ſolis uocabitur una & Ec-
cleſia in Antiphona: Conceptio tua Dei Geni-
trix Virgo gaudium annuncians uniuerſo mun-

do, ex te enim ortus eſt ſol iuſtiæ. Ideo Ezechiel
44. B Virgo appellatur Porta Orientalis, quo-
niam ex Ambroſio de institutione Virginis
cap. 7. Generauit Orientem, peperitq; ſolem iuſti-
tæ Chriſtus enim Zach. 6. & Luc. 1. appella-
tur Oriens, quod idem de porta orientali a-
nimaduertit Damaſſenus orat. 1. de Natiuitate
Heſychius orat. 2. de B. Virgine, ideo Epi-
phanius ſermone de laud. Virg. Suspendam,
inquit, miraculum mulier ſole amictæ, lucem in
uulnibus geſtans. & Fulgentius ſermone de lau-
dibus Virginis: Facta, inquit, Maria fenestra
Cæli, qua per ipſam Deus uerum ſudis ſeculo lu-
men. Quod ſi accommodare uelimus Virgini
illud Eccl. 24. Ego feci, ut in caelis oriretur lu-
men in deſcient, optime confirmantur ea, quæ
dicimus, quæ uerba licet de diuina ſapientia
primario dicantur, Eccleſia certe perique
ex eo capite ad Virginem quoque referuntur.
& Hugo Cardinalis, & Carthuſianus in illum
locum mythice de ſanctiſſima Virg. id explicant.
42. Quod autem Chriſtus uocis nomine
ſignificatur clariſſus eſt, quàm ut probatione
egeat, ipſe enim Verbum eſt Patris, quod in
uero Virginis de eius puriſſimis ſanguinibus
caro factum eſt.
Chriſtum porò per tonitruum intelligi do-
cet Gregorius lib. 29. moral. cap. 13. ſuper illud
Iob. 38. Et uiam ſonantis tonitru. Quid per to-
nitruum, inquit, niſi prædicatio ſuperbi erroris ac-
cipitur? quem terrorem dum præcipit humana
corda quatuntur. Aliquando uero in tonitruo
ipſe incarnatus Dominus figuratur, qui ex anti-
quorum Patrum conueniente propheta ad nota-
tiam noſtrâ, quaſi ex nubium conuulſione prola-
tus eſt. Quæ uero uisibiliter apparet eam, qua
ſuper nos erant, terribiter tonuit, unde & iſſi
ſancti Apoſtoli de eius gratia generati. Bonergeti-
da eſt filij tonitruum ſunt uocati. hæc Gregorius.
Sicut autem tonitruum mortales terret, &
concutit, ita Chriſtus benigniſſimus licet
ſui hoſtes tamen, inſos terret, & uelut toni-
truo percuſoſ uentit, atque debellat. Pſ. 2. Re-
ges eos in uirga forceæ, & ſanquam vas igni
confringet eos & Matth. 21. de Chriſto lapide,
quem reprobaſerunt & diſſicantes (dicit ipſe
Chriſtus) & qui ceciderit ſuper lapidem iſtum
confringetur, ſuper quem uero ceciderit, conteret
eum. Et quidem huius tonitruum uim atque ef-
ficaciam tenuimus in captiuis ſuis uinctis, quos
in ſanguine teſtamenti ſui de iacu, in quo Chriſtus
non contra

Ezech. 29
Ambroſ.
Zach. 6
Luc. 1
Damaſc.
Heſych.
Epiph.
Fulgen.
Eccl. 24
Leo
Hugo
Carth.
Hugo
Carth.
Chriſtus
Gregorius
Iob. 38
Chriſtus
tonitruum
eſt
Iud.
tra
De
Pſal. 2
Matt. 21
Chriſtus
non contra

